

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

CİNSİYET FARKLILIKLARININ BENLİK SAYGISI VE SOSYAL
KAYGI ÜZERİNE ETKİSİ

Zeynep ÇELİKASLAN METE

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Mert AKCANBAŞ

İstanbul, 2018

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

CİNSİYET FARKLILIKLARININ BENLİK SAYGISI VE SOSYAL
KAYGI ÜZERİNE ETKİSİ

Zeynep ÇELİKASLAN METE
OKUL NO: 164102120

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Mert AKCANBAŞ

İstanbul, 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 164102120
Öğrenci Adı Soyadı	: Zeynep Çelikkaslan Mete
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Mert AKCANBAŞ
Tezin Başlığı	: Cinsiyet Farklılıklarının Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Üzerine Etkisi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 17.05.2018	Saati	: 10:45
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BIRLIGI ☐ OY ÇOKLUGU			
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (<i>en fazla 3 ay</i>)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi. ☐ Değişti.		
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BIRLIGI ile REDDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd. Doç. Dr. Mert AKCANBAŞ	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Ünübol	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Tuğba Arzu ÖZAL İLDENİZ	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Cinsiyet Farklılıklarının Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı Üzerine Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih 20.04.2018

Zeynep ÇELİKASLAN
METE

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca sevgisini, sıcaklığını, sabrını, desteğini ve engin bilgilerini sunan sevgili hocam ve danışmanım sayın Dr. Öğretim Üyesi Mert AKCANBAŞ'a teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimimde katkısı olan tüm hocalarıma teşekkür ederim. Farkını ve kalitesini her zaman hissettiğim psikoloji yüksek lisans eğitimimde emeği geçen Üsküdar Üniversitesi'nin tüm değerli hocalarına teşekkür ederim. Hayatım boyunca ilham veren ve manevi desteklerini esirgemeyen tüm değerli hocalarıma sevgilerimi sunarım.

Çalışmamda emek ve zaman harcayarak gönüllü bir fedakârlığa imza atan tüm değerli katılımcılara bir kez daha çok teşekkür ederim.

Hem eğitim hayatımda hem de sosyal hayatımda bana destek olan, inanan ve güç veren, her daim yanımda olan tüm iyi yürekli arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak, sevgisi ve şefkatiyle her şeyi başarabileceğime beni inandıran güçlü insan annem Zeliha'ya, bilginliğiyle ve bizlere öğrettikleriyle her daim kendine hayran bırakan babam İrfan'a. En şirin teşekkürüm ise, bu süreçte bütün kaprislerime, panik hallerime, çekilmezliklerime göz yuman hayat arkadaşım Mert'e.

Saygılarımla

Zeynep ÇELİKASLAN METE

ÖZET

CİNSİYET FARKLILIKLARININ BENLİK SAYGISI VE SOSYAL KAYGI ÜZERİNE ETKİSİ

Zeynep ÇELİKASLAN METE

Yüksek Lisans Tezi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, 2018

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mert AKCANBAŞ

Bu çalışmanın amacı cinsiyet farklılıklarının benlik saygısı ve sosyal kaygı üzerine etkisinin incelenmesidir. Araştırmada ayrıca, katılımcıların yaşı, medeni durumu, eğitim seviyesi, sosyoekonomik düzeyi, kardeş sayısı gibi değişkenlerin de benlik saygısı ve sosyal kaygı üzerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemi rastgele seçilmiş 25-55 yaş arası 47 kadın 63 erkek birey oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek adına Kişisel Bilgi Formu, değişkenleri belirlemek adına ise İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği ve Sosyal Kaygı Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, Spearman Korelasyon ve Regresyon Testleri kullanılmıştır.

Araştırmada uygulanan demografik özelliklere göre; Kadınların kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların erkeklerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların düşmekte olduğu görülmüştür.

Araştırmanın sonunda yer alan tartışma bölümünde bulgulara dayalı olarak araştırmacılara yönelik olarak önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Farklılıkları, Benlik Saygısı, Sosyal Kaygı

ABSTRACT

GENDER DIFFERENCES IN SELF ESTEEM AND SOCIAL ANXIETY

Zeynep ÇELİKASLAN METE

Yüksek Lisans Tezi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, 2018

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Mert AKCANBAŞ

The purpose of this study is to examine the effect of gender differences on self-esteem and social anxiety. The study also examined the effect of variables such as age, marital status, education level, socioeconomic level, sibling number on the self-esteem and social anxiety of the participants. The sample of the study consisted of randomly selected 47 female and 63 male individuals aged 25-55 years. The Personal Information Form was used to determine the demographic characteristics of the participants and the Two-Dimensional Self-Esteem Scale and the Social Anxiety Scale were used to identify variables. Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, Spearman Correlation and Regression Tests were used in the analysis of the obtained data.

According to the demographic characteristics applied in the study; It was determined that the scores of the anxiety, avoidance and social anxiety scores of the women were significantly higher than the scores of the anxiety, avoidance and social anxiety scales of the males. Individuals' scores on the scale of self-esteem have been found to decrease as the scores of anxiety, avoidance and social anxiety have increased.

The discussion section at the end of the research included suggestions for researchers based on findings.

Key Words: Gender Differences, Self Esteem, Social Anxiety

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

YEMİN METNİ.....	I
TEŞEKKÜR.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR.....	VIII
SİMGELER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI.....	3
1.1.1. Araştırma Soruları	4
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
1.3. SAYILTILAR	5
1.4. SINIRLILIKLAR.....	6
1.5. TANIMLAR	6

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. CİNSİYET FARKLILIKLARI.....	7
2.1.1. Cinsel Kimlik.....	8
2.1.2. Cinsiyet Rollerini.....	8
2.1.3. Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Açıklamalar	9
2.1.4. Teorik Konular	10
2.2. BENLİK SAYGISI	11
2.2.1. Benlik Saygısının Kaynakları.....	12
2.2.2. Benlik Saygısı Ve Cinsiyet Farkları.....	13
2.2.3. Benlik Saygısının Boyutluluğu	14

2.2.3.1. Akademik	14
2.2.3.2. Aile	15
2.2.3.3. Sosyal Kabul	15
2.2.3.4. Kendinden Mmenuniyet.....	15
2.2.3.5. Duygulanım.....	16
2.3.SOSYAL KAYGI	16
2.3.1. Öz Sunum ve Sosyal Kaygı	17
2.3.2. Kaygının Kavramsallaştırılması	18
2.3.3. Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı.....	19
2.3.4. Anksiyete Bozukluklarında Cinsiyet Farklılıkları	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	22
3.2.ÇALIŞMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	23
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	23
3.3.1. Demografik Bilgi formu	23
3.3.2. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği	23
3.3.3. İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği	23
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	24
3.5.İSTATİSTİKSEL ANALİZLER	24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

4.1. Evli Bireylerin Demografik Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri	25
4.2. Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerine İlişkin Betimleyici İstatistikleri.....	26
4.3. Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Kişisel ve Demografik Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	27
4.4. Bireylerin Cinsiyet Değişkeninin Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Elde Etkileri Puanlar Üzerinde Etkisinin İncelenmesine İlişkin Bulgular	37

4.5. Bireylerin Sosyal Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar İle Benlik Saygısı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular	38
---	----

BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA

TARTIŞMA VE YORUM.....	40
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
KAYNAKLAR	47
EKLER	
Ek-1 BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU.....	
Ek-2DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	
Ek-3LİEBOWİTZ SOSYAL KAYGI ÖLÇEĞİ.....	
Ek-4İKİ BOYUTLU BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ.....	
Ek-5 ETİK KURUL ONAYI.....	
ÖZGEÇMİŞ.....	

KISALTMALAR

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

SİMGELER

P	Anlamlılık Düzeyi
SS	Kareler Toplamı
Sh	Post Hoc Scheffe Testi
U	Mann Whitney U Değeri
t	T Testi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1: Araştırmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Dağılımı
(n=120)

Tablo 4.2: Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

Tablo 4.3: Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.4: Bireylerin Yaşlarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.5: Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.6: Bireylerin Eğitim Düzeylerine Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.6.1 : Kaygı Ölçeğinin Puanlarının Bireylerin Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Post Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Tablo 4.7: Bireylerin Çalışma Durumlarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.8: Bireylerin Kaç Kardeş Olduklarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.9: Bireylerin Gelir Düzeylerine Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Tablo 4.9.1: Kaygı, Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanlarının Bireylerin Gelir Düzeylerine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Post Hoc Scheffe Testi Sonuçları

Tablo 4.10: Bireylerin Cinsiyet Değişkeninin Bireylerin Sosyal Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Tablo 4.11: Bireylerin Cinsiyet Değişkeninin Bireylerin Benlik Saygısı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Tablo 4.12: Bireylerin Sosyal Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar ile Benlik Saygısı Ölçeğinden Aldıkları Puanları Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli.....	22
-------------------------------------	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Erkekler ve kadınlar kişilik özelliklerine göre farklı mıdır? Cinsiyet farklılıklarının araştırılması, bireysel farklılıkların biyolojik olarak belirlendiği ve cinsiyet farklılıklarına ait bulguların görüşlerini desteklediği bilim adamları tarafından başlatılmıştır (Fausto-Sterling, 1985; Feingold, 1992d; Shields, 1975). Bir çok ampirik çalışmada kişilik özelliklerinde cinsiyet farklılıkları belgelenmiştir. Herhangi bir türdeki cinsiyet farklılıklarının tartışması Maccoby ve Jacklin'in (1974) biliş, mizaç ve sosyal davranıştaki cinsiyet farklılıklarına ilişkin dönüm noktası incelemesinden çıkan sonuçlarla başlamıştır. Çalışmalar bölgelere göre gruplandırılmış, her cinsiyet farklılığının önemi veya önemsizliği çalışma ile belirlenmiş ve anlamlı cinsiyet farklılıklarının hem sayısı hem de tutarlılığı somut olarak çıkarılmıştır. Maccoby ve Jacklin,(1974) çocuk ve yetişkinlerde, biliş, mizaç ve sosyal davranışlarda cinsiyete bağlı farklılıklar üzerine yapılan araştırmanın ilk büyük incelemesini yapmıştır. Erkeklerin kadınlardan daha iddialı ve daha az kaygılı oldukları sonucuna varmışlardır; analiz edilen diğer iki özellik, kontrol odağı ve benlik saygısı açısından farklılık bulunmamıştır. Maccoby ve Jacklin'in (1974) gözden geçirilmesinden kısa bir süre sonra Glass (1976; Glass, McGaw ve Smith, 1981) araştırma bulgularının kümüle edilmesi için meta-analiz veya kantitatif yöntemlerin kullanımını yaygınlaştırmıştır. Meta-analiz, gruplar arası farklılık için etki büyüklüğünü hesaplamayı, etki büyüklüklerini etki alanlarına göre kategorize etmeyi (örneğin kişilik özelliği) ve etki alanlarındaki etki büyüklüklerini kantitatif olarak birleştirerek karşılaştırır (Hedges & Olkin, 1985; Mullen, 1989; Rosenthal, 1991; Hunter & Schmidt, 1990). Cinsiyet farklılıklarının bulgularını özetlemede meta-analizin yararı hızla fark edilmiştir (örn. Cooper, 1979; Hall, 1978; Eagly & Carli, 1981) ve cinsiyet farklılıklarını gözden geçirmenin en popüler yöntemi haline gelmiştir. Eagly, basında; Eagly & Wood, 1991; Feingold, 1993; Linn ve Hyde, 1989; Hyde ve Linn, 1986). Feingold (1994), Maccoby ve Jacklin (1974) tarafından bildirilen yetişkin kişilik özelliklerinde cinsiyet farklılıklarını doğrulamak için meta-analiz kullanmış ve en yaygın kullanılan kişilik envanterinden normatif verilerdeki diğer cinsiyet farklılıklarını araştırmıştır. Kadınların erkeklerden daha düşük atılganlık, daha yüksek oranda da refah, endişe, güven ve

titizlik (fiziksel ve duygusal olarak doyurma) üzerine puan aldıkları sonucuna varmıştır. Feingold (1994), kadınların anksiyetede daha yüksek puan aldığını; Nolen-Hoeksema (1987), genel nüfus anketleri incelendiğinde, kadınların depresyon belirtilerinde daha yüksek puan aldıklarını; ve Kling, Hyde, Showers ve Buswell, benlik saygısı ölçüldüğünde kadınların erkeklerden daha az puan aldığını belirtmişlerdir.

Erkekler ve kadınların farklı öz kavramları mı vardır ? Birçok sosyal psikolog bu soruyu sormuş, kadınlar ve erkeklerin benlik saygısı ölçümlerini karşılaştırarak bu soruyu yanıtlamaya çalışmışlardır. Sosyal psikologlar, yansıyan değerlendirmelere, benlik algılarına ve sosyal karşılaştırmalara, kendilik hakkında bilgi kaynağı olarak çok dikkat çekmişlerdir. Bununla birlikte, bu kaynaklardan gelen bilgilerin göreceli önemine daha az dikkat etmişlerdir. Bu şekilde yaratılan izlenim, öz değerlendirmelerin oluşturulmasında eşit öneme sahip olmalıdır. Bununla birlikte, bu üç kaynağa verilen önemde bireysel, durumsal ve grup farklılıklarını beklemenin iyi nedenleri vardır. Bu farklılıklar, kendi değerlendirmelerinin nasıl oluşturulduğunu daha açık bir şekilde ortaya çıkarmak için keşfe değer bir durum oluşturur. 1990'ların ortalarından beri, popüler medyadaki raporlar, kızların –özellikle de gençlerin- üzücü bir şekilde düşük benlik saygısına sahip olduklarını göstermiştir (Pipher, 1994). Peki kadınlar aslında erkeklere kıyasla düşük benlik saygısına mı sahiptir ? Daha önceki üç meta analizde, benlik saygısındaki cinsiyet farklılığının etki büyüklüğünün küçük, $d = 0.15$; ergenlik döneminde $d = 0.33$, küçük ve orta büyüklükte bir etki büyüklüğü olduğu bulunmuştur (Kling, Hyde, Showers, & Buswell, 1999; Twenge ve Campbell, 2001; Major, Barr, Zubek ve Babey, 1999). Bununla birlikte, bu önceki meta-analizler, özel benlik saygısı alanını değil, küresel olarak cinsiyet farklılıklarını incelemiştir. Bunlar literatürde iki ayrı kavramdır. Küresel benlik saygısı “kişinin öz-değerlendirmesinin pozitifliği” (Baumeister, 1998) ya da “kişinin bir kişi olarak sahip olduğu küresel saygı düzeyi” dir. Öte yandan, özel benlik saygısı, özgül alanlarda (ör. görünüm, akademik alan, sosyal alan) kendi kendine memnuniyetini tanımlar. Benlik saygısı bir alandan diğerine önemli ölçüde değişebilir. Dolayısıyla, özel benlik saygısı, küresel benlik saygısından daha büyük toplumsal cinsiyet farklılıkları gösterebilir (ör. Sondhaus, Kurtz ve Strube, 2001; Tiggemann & Rothblum, 1997).

Literatürde sıkça dile getirilen sosyal kaygının çeşitli biçimleri (sosyal-

değerlendirici kaygı, arkadaşlık kaygısı, utangaçlık, sahtekârlık vb.) vardır. Genellikle (a) teorisyenlerin belirli bir kelime ya da cümle için tercihlerini ve (b) özgül anksiyetenin tezahür ettiği durum türünü (örneğin, bir tarihte bir kişi varsa, bu durum deneyimdeki herhangi bir derin farklılıktan ziyade, endişe ile doludur; aşamadır) yansıtır. Bununla birlikte, farklı sosyal kaygı tiplerinin sezgisel bir sınıflandırmasını sağlayan ve hem her birinin öncülere hem de olası davranışsal tepkiler için etkileri olan en az bir alt boyut var gibi görünmektedir (Leary, 1982; Leary & Schlenker, 1981).

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI

Bütün kültürler aynı cinsiyet farklılığı modellerini gösterebilirler bile, çeşitlik büyüklüğünde farklılıklar gösterebilirler. Bazı kültürlerde, cinsiyet farklılıkları abartılabilir; Diğerlerinde maskelenebilirler. Bu çeşitliliği beklemenin birkaç nedeni var, ancak bugüne kadarki literatür biraz kafa karıştırıcı olmuştur. Kültürler, cinsiyet rollerinin vurgulandığı dereceye göre değişir. Williams ve Best (1990), 14 kültürde bir Seks Rolü ideolojisi ölçeği uygulamışlardır ve geleneksel kültürlerdeki (örneğin Pakistan, Nijerya) kadın ve erkeklerin cinsiyet rol farklılıklarını vurgularken, modern kültürlerdeki (örn. Hollanda, Finlandiya) kadın ve erkeklerin cinsiyet farklılıklarını küçülttüğünü vurgulamışlardır. Sosyal rol modeline göre (Eagly & Wood, 1991), öngörülen değerler ve davranışlardaki bu farklılıklar kişilik özelliklerinde farklılıklara yol açmıştır.

Batı medeniyetlerinde, anksiyete bozukluklarının yaşam boyu yaygınlığı, popülasyonun yaklaşık% 18'ine karşılık gelmektedir (Kessler,2005) , anksiyete bozukluklarının ortalama başlangıç yaşı 11'dir (NIMH,2012). Kadınlarda, erkeklerde olduğundan daha çok, anksiyete bozuklukları sıklıkla majör depresif atak başlangıcından önce mevcut durum olarak tanımlanmaktadır ve anksiyete sıklıkla depresyonla majör komorbiditedir (Breslau,1998).Yakın zamandaki çalışmalar, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde ortaya çıkan anksiyete bozukluklarının, daha sonraki depresif dönemlerin ve kızlarda daha sonraki intihar girişimlerinin güçlü belirleyicileri olduğunu göstermiştir (Brezo J,2008). Genel olarak, anksiyete

bozuklukları kızlarda erkeklere göre çok daha yaygındır ve ergenlik kaygısı kızlarda artmış ruminasyonla ilişkilidir ancak erkeklerde görülmemektedir (Hankin BL,2008).

Benlik saygısı üzerine yapılan araştırmaların tarihi boyunca, kavramın zayıf bir şekilde tanımlandığı ve bu nedenle kötü bir şekilde ölçüldüğü iddia edilmiştir (Blascovich ve Tomaka, 1991). Benlik saygısı araştırmasının baş eleştirmenlerinden biri olan Wylie (1974), denemedeki zorlukların yetersizliğinden ve öz saygıyı ölçmek için araçların çoğalmasından dolayı bölgedeki zorlukları suçlamıştır. Örneğin, çok sayıda özsaygı ölçeklerinin birçoğu birbiriyle zayıf korelasyon göstermektedir. Gerçekten de, benlik saygısı ölçümünün tarihini gözden geçirirken Briggs ve Cheek (1986), 1970'lerin ortalarında, benlik saygısı ölçüm araştırmasının statüsünün bir utanç kaynağı haline geldiğini vurgulamıştır.

Günümüzde cinsiyet farklılıklarının yanı sıra sosyoekonomik, sosyokültürel gibi durumlar da sosyal kaygı ve benlik saygısı üzerinde etkilidir. Türk literatürü incelendiğinde cinsiyet farklılıklarının sosyal kaygı üzerine etkisi ve cinsiyet farklılıklarının benlik saygısı üzerine etkisi ayrı olarak ele alınmıştır. Bu çalışmada ise cinsiyet farklılıklarının sosyal kaygı ve benlik saygısına olan etkisi beraber incelenecektir. Bu araştırmanın amacı cinsiyet farklılıkları ile beraber demografik özelliklerin de sosyal kaygı ve benlik saygısı üzerine etkisini saptamaktır. Bu araştırmada aşağıda gösterilen araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1.1.1. Araştırma Soruları

1. Cinsiyet farklılıklarının sosyal kaygı üzerinde etkisi var mıdır ?
2. Cinsiyet farklılıkları ve bireylerin sosyal kaygı düzeyi arasında bir ilişki var mıdır ?
3. Cinsiyet farklılıklarının benlik saygısı üzerinde etkisi var mıdır ?
4. Cinsiyet farklılıkları ve bireylerin benlik saygısı düzeyi arasında bir ilişki var mıdır ?
5. Bireylerin yaşına göre sosyal kaygı ve benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır ?

6. Bireylerin medeni durumuna göre sosyal kaygı ve benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır ?
7. Bireylerin sosyoekonomik düzeyine göre sosyal kaygı ve benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır ?
8. Bireylerin eğitim seviyelerine göre sosyal kaygı ve benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır ?
9. Bireylerin kardeş sayısına göre sosyal kaygı ve benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır ?

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Kadınların duygulara karşı daha duyarlı oldukları görüşüne dair önemli ampirik kanıtlar vardır. Eisenberg, Fabes, Schaller ve Miller (1989), kadınlarda duyguların daha büyük yüz ifadesi olduğuna dair kanıtlar bulmuşlardır ve duygudurum dışı duygu sinyallerini çözme yeteneği, yetişkin kadınlarda erkeklerden daha fazla gelişmiştir (McClure, 2000).

Son zamanlarda, düşük benlik saygısı, yüksek kaygı ve diğer olumsuz etkilerdeki cinsiyet farklılıklarının, kadınlardaki hassasiyete bağlı olabileceği varsayılmıştır.

Bu çalışmada ise cinsiyet farklılıklarının sosyal kaygı ve benlik saygısına olan etkisi beraber incelenecektir. Bu araştırma cinsiyet farklılıkları ile beraber demografik özelliklerin de sosyal kaygı ve benlik saygısı üzerine etkisi açısından önem taşımaktadır.

1.3. SAYILTILAR

1. Araştırmanın örnekleminin evreni temsil ettiği,

2. Katılımcıların, veri toplama ölçeklerindeki sorulara doğru ve samimi cevap verdikleri,

3. Araştırmada kullanılan ölçeklerin ölçmek istenilen özellikleri ölçmek için, güvenilir ve geçerli oldukları varsayılmıştır.

1.4. SINIRLILIKLAR

1. Araştırmanın hedefleri doğrultusunda sorulan sorular ve kullanılan ölçeklerin faktörleriyle,

2. Araştırmadan elde edilen bulgular, veri toplama araçları kapsamında kullanılan “Demografik Form”, “Benlik Saygısı Ölçeği”, “Sosyal Kaygı Ölçeği”nde yer alan sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.5. TANIMLAR

Cinsiyet Farklılığı; Kadın veya erkek, günlük dildeki kullanımıyla hem bireyin biyolojik anlamda dişi veya er oluşunu, hem de toplumun bireye sunduğu roller sistemi dâhilinde anlam kazanan kadın veya erkek oluşu ifade eden iki terimdir (Vatandaş,C).

Benlik Saygısı; kişinin, kendini değerlendirmesi sonucu oluşturduğu benlik kavramının onaylanması ile oluşan hoşnutluk durumudur. Kişinin kendisinden memnuniyeti kendisini aşağı ya da olduğundan üstün görmeksizin oluşur. Kişi kendini olduğu gibi kabul eder ve özüne güvenir (Akt. Kılıç, 2015).

Sosyal Kaygı; Sosyal kaygı, gerçek ya da hayali sosyal durumlarda kişisel değerlendirmenin geleceği ya da varlığından kaynaklanan kaygı olarak tanımlanmaktadır (Bruskin. 1973; Bryant & Trower, 1974; Zimbardo, 1977; Martinson & Zerface, 1970). Sosyal kaygı, normal popülasyonlarda bile yaygın ve zaman zaman zayıflatıcı kişisel bir sorundur.

BÖLÜM II

LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde cinsiyet farklılığı, sosyal kaygı ve benlik saygısına ilişkin genel bilgilere yer verilecektir.

2.1. Cinsiyet Farklılıkları

Kadınlar ya da erkekler, hem bireyin biyolojik anlamında hem de topluluğun bireye verdiği rol sisteminde yaygın olarak bir kadın veya erkeğin oluşumunu ifade eden iki terimdir. Ancak, bu anlamda önemli olan biyolojik boyut ve biyolojik yapıya dayanan sosyal boyut birbirinden çok farklıdır. Biyolojik olarak her birey bir kadın veya bir erkek olarak doğar ve yaşamımızı sürdürürüz. Cinsiyeti oluşturan sosyal boyut, biyolojik özellikleri değil cinsiyete doğuştan atfedilen eylemlerin özellikleriyle oluşur.

Temel olarak davranış, tutum ve rollerle ilgili olan kadınlık ve erkeklik, kadınlık veya erkeklik temelinde şekillenen iki farklı boyutu temsil eder. Toplumlar için bu ayırım son derece önemlidir. Bu nedenle, alanları birbirinden açıkça ayrılmıştır. Buna göre birey ya biri ya da diğedir; yani ya kadın ya da erkektir. Toplum bireylere, kabul ettikleri biyolojik cinsiyete göre değişmez bir kriter olarak davranmalarını ister.

Gündelik yaşamda ve altta birlikte sık sık dile getirilirken, cinsiyete dayalı bir biyolojik özellik ve bu mülk üzerinde oluşturulmuş bir sosyal durum, bilim çevrelerinde cinsiyet ve cinsiyet terimleriyle birlikte birbirinden ayrılırlar. Toplum kavramını sosyolojiye dahil eden Ann Oakley, cinsiyet ve cinsiyet arasındaki eşitsiz toplumsal cinsiyet ayrımını ifade ederken, toplumda açıklandığı gibi erkek ve kadın ayrımını biyolojik olarak tanımlar. Toplumsal cinsiyet ve cinsiyetin birbirleriyle basit ve açık bir şekilde örtüştüğü anlayışı var olmaya devam etse de, şimdi bu ikisinin farklı anlam boyutları üzerinde geniş bir literatür vardır.

2.1.1. Cinsel Kimlik

Cinsel kimlik, bireyin biyolojik olarak özgül olduğu ve aynı kategorideki diğer insanların cinsiyetini tanıyabilme yeteneğini ifade eder. Cinsel kimliğin oluşumu hayatın başlarında başlar. Çocuklar genellikle yaklaşık iki yaşlarında kendi ırklarını çok erken yaşlarda tanırlar. İki yaşındaki çocuklar genellikle iki cinsiyet olduğunu, bunlardan birine ait olduğunu ve babasının erkek annesinin kadın olduğunu bilirler. Bununla birlikte, bu yaştaki çocuklar cinsel kimliklerini tam olarak anlayamazlar. Giysiler, roller veya diğer yüzeysel faktörler ile biyolojik özellikleri değil, cinsiyeti belirleme eğilimindedirler. Cinsiyet, kadının sonsuza kadar kadın ya da erkeğin erkek olarak kalması gerçeğinde yavaş yavaş değişir ve bu bağlayıcılar yalnızca beş ya da altı yaşında olduklarında kesin bilgiye dönüşürler. Cinsel kimlik belirlendikten ve anlaşıldıktan sonra, ikinci adımı cinsiyet ile ilgili iki inancın ve tutumun gelişmesi izler.

İnsanların cinsiyetini tanımanın yanı sıra, bireylerin türlerini birbirinden nasıl ayırdıkları ve belki de nasıl ayrılmaları gerektiğine dair fikirleri oluşur. Bunlar iki boyutta şekillenmiş inanç unsurlarıdır. İlk olan, cinsel önyargılarla ilgilidir. Bu, erkekler ve kadınlar arasındaki cinsiyete bağlı davranışlar, tutumlar, tepkiler ve benzerleri arasındaki farka olan inançtır. İkincisi ideal erkek ve kadın arasında olduğuna inanılan farklılıklar ile ilgilidir. Gerçekte, bu farklılıklar mevcut olmayabilir ve toplumdaki kadın ve erkeklerin önyargılarına uymayabilir. Dahası, bireyin iki tür hakkında görmek istediğini ileri sürerler.

2.1.2. Cinsiyet Roller

Rol, belirli bir sosyal duruma ilişkin beklenen davranışlar ya da belirli bir sosyal durumdaki beklenen eylemler veya fiili davranış kalıpları veya beklenen davranış kalıpları ile gerçek eylemlerinin toplamı olarak çeşitli çalışmalarda tanımlanmıştır (Tan, 1979: 158). Tüm tanımlar, toplumun bireyden istediği davranışı vurgular. Bu, rolün sosyal boyutta toplumsal ve birey boyutunda bireysel olduğunu göstermektedir; Bireyin sosyalleşmesinin davranışa dönüşmesidir.

Cinsiyetin toplum içindeki rolüne gelince, bu alandaki uyarlamalar birçok farklı şekilde gerçekleştirilmiştir. Rol-toplumsal cinsiyet uyarlamalarında ana fikir, bireyin kadın ya da erkek olmasıdır. Bu nedenle, her zaman iki cinsiyet rolleri vardır: erkek rolü, kadın rolü. Konuyla ilgilenen sosyologların ve sosyal psikologların çoğu, yaş ve cinsiyet rollerini birlikte ele aldılar ve bu iki niteliğine dayanan kategorizasyonun, en eski ayrımcılık toplumunu ifade ettiğini belirttiler. Evrensel biyolojik özelliklere dayanan bu sınıflandırma, toplum ve birey için büyük önem taşımaktadır. Çünkü bu iki rol, toplumdaki işbölümünün oluşumuna bağlı olduğu kadar, bireylerin katılım olanaklarını ve tarzlarını belirlemeye de bağlıdır; Kadın ve erkek, yaşamlarının farklı yaş düzeylerinde gerçekleştirmeleri gereken sorumlulukları ve görevleri belirlerler (Evrin, 1972: 102).

2.1.3. Cinsiyet Farklarına İlişkin Açıklamalar

İki sınıf teori, biyolojik ve sosyal psikoloji, bu cinsiyet farklılıklarını kişilik özelliklerinde açıklamaya çalışmıştır. Biyolojik teoriler, cinsiyete bağlı farklılıkların, doğal seleksiyonla evrimleşen cinsiyetler arasındaki doğuştan gelen farklılıklardan ortaya çıktığını savunur. Evrimsel psikoloji (Buss, 1995), cinsiyetlerin, evrimsel tarih boyunca farklı uyumsal sorunlarla karşılaştıkları alanlarda farklılık göstereceğini öngörmektedir. Örneğin, hamilelik, doğum ve emzirme dahil olmak üzere biyolojik nedenlerle, kadınlar erkeklere kıyasla çocuklarla ilişkilerinde daha fazla yatırım yaparlar. Daha kabul edilebilir ve besleyici olan kadınlar, çocuklarının hayatta kalmasını teşvik etmiş ve evrimsel bir avantaj kazanmış olabilirler.

Diğer biyolojik teoriler, depresyondaki cinsiyet farklılıklarını açıklamak için önerilmiştir. Bu açıklamalar, hormonal farklılıkları ve duygudurum ve kişilik üzerindeki etkilerini ve genetik yatkınlıkların cinsiyete bağlı farklılıklarını psikopatolojiye işaret etmektedir. 1987'de Nolen- Hoeksema, bu açıklamaları destekleyen kanıtların sonuçsuz olduğunu; ancak, daha yeni çalışmalar (Berenbaum, 1999; Berenbaum ve Resnick, 1997), erken gelişim sırasında androjenlerdeki cinsiyet farklılıklarının ilgi, etkinlik ve saldırganlığı etkilediğini öne sürmektedir.

Sosyal psikologlar, cinsiyet farklılıklarının daha proksimal ve doğrudan nedenlerini tartışmışlardır. Toplumsal rol modeli (Eagly, 1987), cinsiyet farklılıklarının çoğunun, erkek ve kadınlar için uygun davranışı belirleyen toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesinden kaynaklandığını açıklamaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, erkeklerin ve kadınların öz niteliklerinin ve sosyal davranışlarının ortak beklentileridir ve gelişimin erken aşamalarında içselleştirilir. Toplumsal cinsiyet rollerinin tamamen kültürel yaratımlar olup olmadığı ya da cinsiyetler arasındaki yetenekler ve eğilimler arasındaki önceden var olan ve doğal farklılıkları yansıtmadığı konusunda önemli tartışmalar vardır (Eagly, 1995; Geary, 1999).

Sosyal psikolojik yaklaşımın oldukça farklı bir örneği, metot varyansı açısından kişilik ölçekleri üzerindeki cinsiyet farklılıklarını açıklayan yapay modeldir (Feingold, 1994). Toplumsal arzulanabilirlik yanlılığı, erkeklerin ve kadınların cinsiyete bağlı özellikleri onaylamalarına neden olabilir ve bazı özellikler (korku gibi), kadınlar için erkeklerden daha az istenmeyebilir.

Bu açıklamalar karşılıklı olarak münhasır değildir. Sosyal rollerin ve diğer çevresel etkilerin biyolojik temelli bir örüntüyü modifiye edebilmesi tamamen mümkündür ve her zaman tek bir ölçüm yönteminden elde edilen bulguların önyargılı olması tehlikesi vardır.

2.1.4. Teorik Konular

Erkekler ve kadınlar neden standartlaştırılmış kişilik envanterinde bulunan özellikler üzerinde farklı puanlar elde ederler ? En az üç model; biyolojik, sosyokültürel ve biyososyal cinsiyet farklılıklarının proksimal nedenlerini ele almaktadır.

Biyolojik model, kişilik testi puanlarında gözlenen cinsiyet farklılıklarının cinsiyetler arasındaki doğal mizaç farklılıklarını yansıttığını göstermektedir. Çağdaş araştırmalar, kişilik özelliklerinde bireysel farklılıkların altında yatan güçlü bir biyolojik temeli olduğunu ileri sürmüştür. Bu çalışmanın çoğu (a) kişilik özelliklerinin kalıtım derecesi üzerine yapılan çalışmalar ve (b) kişilik özellikleri ile hormonal-kimyasal

maddeler veya fizyolojik önlemleri ilişkilendiren çalışmalardan oluşmaktadır (Eysenck, 1992; Zuckerman, 1991). Zuckerman, egemenlik ve saldırganlık özelliklerinde cinsiyet farklılıklarının gonadal hormonlardaki biyolojik cinsiyet farklılıklarından kaynaklanabileceğini öne sürmüştür.

Toplumsal cinsiyet farklılıklarının sosyokültürel modeli, toplumsal ve kültürel faktörlerin kişilik özelliklerinde cinsiyet farklılıklarını doğrudan ürettiğini öne sürmektedir. Eagly (1987; Eagly & Wood, 1991) sosyal davranışlarda cinsiyet farklılıklarının cinsiyet rollerinden kaynaklandığını ve erkek ve kadınlar için uygun davranışları belirleyen bir sosyal rol modeli geliştirmiştir. Kişinin davranışı, kişiliğini ve kişiliğin kişilik ölçeklerindeki maddelere tepkilerini şekillendirebilir.

Bu biyolojik ve sosyokültürel faktörlerin her ikisinde de cinsiyet farklılıklarının proksimal nedenleri, kişiliğe biososyal bir model tarafından verilmektedir. Örneğin, erkek ve kadınlar başlangıçta, doğuştan gelen mizaçsal cinsiyet farklılıklarına bağlı davranışlarda gözlemlenebilir erkek-kadın farklılıkları nedeniyle farklı algılanırsa, davranışlardaki bu farklılıklardan kaynaklanan stereotipler nedeniyle erkekler ve kadınlar farklı muamele görebilirler.

2.2. Benlik Saygısı

Benlik saygısı, benlik kavramının değerlendirici yönü olup, değerli ve değersiz benliğin genel bir görüşüne karşılık gelmektedir (Baumeister, 1998). Bu Coopersmith'in (1967) benlik saygısının klasik tanımını şöyle somutlaştırmıştır: Kişinin kendisi ile ilgili olarak yaptığı ve olağan olarak sürdürdüğü değerlendirme: bir onay tutumunu ifade eder ve bir bireyin kendini yetkin, anlamlı, başarılı ve layık olduğuna inandığı dereceyi belirtir. Kısacası, benlik saygısı, bireyin kendine karşı tuttuğu tutumlarda ifade edilen değerlerin kişisel bir yargısıdır. Dolayısıyla, benlik saygısı benlikle ilgili bir tutumdur ve beceri, yetenekler, sosyal ilişkiler ve gelecekteki sonuçlar hakkındaki kişisel inançlarla ilgilidir.

Ergen literatürüyle karşılaştırıldığında, yetişkinlik döneminde benlik saygısı gelişimi ile ilgili az sayıda çalışma bulunmaktadır. Genel olarak, bu çalışmalar küresel

benlik saygısında küçük, kademeli artışlar gösterir (Gove ve diğerleri, 1989; Helson ve Wink, 1992; Jaquish & Ripple, 1981; RE Roberts & Bengtson, 1996; Lall, Jain, & Johnson, 1996). Bununla birlikte, bu çalışmalar tipik olarak çok geniş zaman aralıklarında (örneğin, genç yetişkinlerin, orta yaşlı yetişkinlerin ve ileri yaştaki yetişkinlerin örneklerinde benlik saygısı düzeylerini karşılaştırarak) yaş farklılıklarını incelemişler ve böylece her on yılda yetişkinlik döneminde ortaya çıkabilecek benlik saygısı değişimlerini gösteren kaba bir harita belirlemişlerdir.

2.2.1. Benlik Saygısının Kaynakları

Benlik saygısının kaynağı hakkında birçok teori vardır. Örneğin, William James (1890), benlik saygısının, insanların bazı önemli boyutlarda hedeflerini aştığı deneyimlerin birikiminden olduğunu ileri sürmüştür. Bu açıdan değerlendirmede, mevcut değerlendirmeler ile kişisel hedefler ve güdüler arasındaki olası farklılıklar incelenmelidir. Dahası, insanların hedeflere ulaşmalarını sağlayan kendi kendini algılama becerileri de değerlendirmek için önemlidir. Bu nedenle, benlik saygısı ölçümleri yetkinlik ve yetenek hakkındaki kişisel inançlara bazı referansları içermelidir.

En popüler benlik saygısı teorilerinin birçoğu, Cooley'in (1902) kendi kendini değerlendirmelerinin, sosyal çevreden ayrılmaz bir biçimde görüldüğü, kendinden görünümlü benlik düşüncesine dayanır. Mead'in (1934) sembolik etkileşimi, insanların yaşamlarındaki önemli figürlerin ifade ettiği fikirleri ve tutumları içselleştirdiği bir süreci özetlemiştir. Aslında, bireyler kendi etrafındakilerin yollarıyla tutarlı bir şekilde kendilerine cevap verirler. Düşük öz-saygının, anahtar figürlerin, reddettiği, göz ardı ettiği, düştüğü ya da değeri düşürdüğü zaman ortaya çıkması muhtemeldir. Coopersmith (1967) ve Rosenberg (1965, 1979) 'un daha sonraki düşüncesi ve çağdaş benlik saygısı araştırmalarının çoğu, sembolik etkileşimciliğin temel ilkeleriyle uyumludur. Bu bakış açısına göre, insanların kendilerini arkadaş, sınıf arkadaşları, aile üyeleri ve diğerleri gibi önemli kişiler tarafından nasıl algılandıklarını değerlendirmek önemlidir. Bazı son dönemlerde benlik saygısı teorileri, insanların yetiştirildiği kültür ve toplumların normlarını ve değerlerini vurgulamıştır. Örneğin, Crocker ve meslektaşları, bazı insanların kolektif benlik saygısı yaşadıklarını, çünkü özgüvenlerini belirli gruplara ait

olarak sosyal kimliklerine dayandırdıklarını ileri sürmüşlerdir (Luhtanen & Crocker, 1992).

Leary, Tambor, Terdal ve Downs (1995), benlik saygısının yeni ve önemli bir toplumsal boyutunu vurgulamışlardır. Sosyometre teorisi, insanların evrimsel tarihimizde kök salmış bir aidiyete sahip olma ihtiyaçları olduğu varsayımıyla başlar (Baumeister & Leary, 1995). İnsan evriminin çoğu için, hayatta kalma ve bir grupta ilişki kurmaya dayanmaktadır. Düşük benlik saygısının sosyal kaygı ile yüksek oranda ilişkili olduğu bulgusu dahil olmak üzere sosyometre teorisini destekleyen çok sayıda kanıt bulunmaktadır. Sosyometre, sembolik etkileşimlerden ziyade, evrimleşmiş bir aidiyete olan öz-saygı ilişkisini birbirine bağlasa da, benlik saygısını değerlendirmek için sosyal durumların incelenmesi gerektiğine dair daha önceki teorileri paylaşmaktadır.

2.2.2. Benlik Saygısı Ve Cinsiyet Farkları

Bazı çalışmalar erkeklerin ve kadınların birincil benlik saygısı kaynağında farklılaştığını, kadınların ilişkilerden daha fazla etkilendiğini ve erkeklerin nesnel başarıdan daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Josephs, Markus ve Tafarodi (1992) erkekleri ve kadınları, ya bir performans boyutunda (ör. Rekabet, bireysel düşünme) ya da sosyal boyutta (ör., Güvence, kişilerarası entegrasyon) açıkları olduğunu belirten yanlış geri bildirimlere maruz bırakmıştır. Tahminlerle tutarlı olarak, benlik saygısı yüksek olan erkekler, gelecekteki performans davranışlarında başarılı bir şekilde çalışmışlar; benlik saygısı yüksek olan kadınlar ise, gelecekteki sosyal davranışlarda başarılı bir şekilde çalışmışlardır.

Yaşam boyu kendini hissettiren başka bir duygu farklılığı açısından, kadınlar erkeklerden daha az beden imajı memnuniyetine sahip olma eğilimindedir. Kadınların, belirli vücut özelliklerini negatif olarak değerlendirmek, kilo vermeye teşebbüs etmek, fiziksel görünümünün değerlendirilmesi ile ilgili endişelerini bildirmek ve kozmetik cerrahi yaptırmak erkeklerden daha olasıdır (Heatherton, 2001). Kadınlarda vücut imajı memnuniyetsizliği, genellikle bireyin aşırı kilolu olduğunu algılamakla ilgilidir.

Erkek benliğin araçsal eylemde köklendiği fikri, kadın benliğin ilişkilerde kök salması neredeyse yaygın bir yer haline gelmiştir (Chodorow 1978; Gilligan 1982). Özün köklerinde iddia edilen bu farklılıklar, çeşitli benlik saygısı kaynaklarına verilen önem için tam olarak ne anlama geliyor? Eğer kadınlar ilişkileri erkeklere oranla daha fazla değerlendirirse, aynı zamanda daha çok yansıyan değerlere de değer verebilirler. Aksine, eğer erkekler araçsal eylemi kadınlardan daha fazla değer veriyorsa, kendi algılarına daha fazla değer verebilirler.

2.2.3. Benlik Saygısının Boyutluluğu

Benlik saygısı, genel benlik ya da benliğin sosyal konumu, ırksal ya da etnik grubu, fiziksel özellikleri, aile ilişkileri, iş veya okul performansı vb. ile ilgili olmasıdır. Benlik saygısı literatüründe önemli bir konu, benlik saygısının en iyi küresel bir özellik olarak mı yoksa bağımsız alt bileşenlerle çok boyutlu bir özellik olarak mı kavramsallaştırıldığıdır.

Küresel yaklaşıma göre, benlik saygısı, insanların yaşamlarının her yönüne nüfuz eden genel bir tutumdur. Bu bağlamda Robins, Hendin ve Trzesniewski (2001), tek maddeli bir küresel benlik saygısı geliştirmişlerdir. Sadece 5 puanlık bir ölçekle “yüksek benlik saygım var” ifadesinden ibarettir. Bu tek maddenin, alana özgü değerlendirmeler, kişilik faktörleri ve psikolojik iyi oluş da dahil olmak üzere çeşitli ölçülerle, en yaygın kullanılan özellik ölçeği ile benzer düzeyde ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

2.2.3.1. Akademik

Kadınlar akademik olarak daha iyi performans gösterir ve erkeklere göre daha iyi notlar alırlar (Stetsenko, Little, Gordeeva, Grasshof ve Oetlingen, 2000; Pomerantz, Altermatt & Saxon, 2002). Ancak, bu her zaman kadınların daha yüksek akademik benlik saygısı olduğu anlamına gelmez. Erkeklerin kadınlardan daha iyi performans göstermesi durumunda, kadın benlik saygısı azalır, ancak kadınların daha yüksek

düzyeyde bir performans göstermesi, benlik saygısı artırmamaktadır (Hyde, Fennema ve Lamon, 1990; Eccles ve ark., 1993; Jacobs ve ark. , 2002; Stetsenko ve arkadaşları, 2000; Weiss, Kemmler, Deisenhammer, Fleis-chhacker ve Delazer, 2003).

2.2.3.2. Aile

Aile, bir destek kaynağı olarak hareket edebilir ve çocuğun kendi kendine değerleriyle ilgili inançlarını onaylamaya yardımcı olabilir. Ailesel ilişkilerin kadın benlik saygısı ve depresyon düzeyleri üzerinde önemli bir etkisi vardır, sonuç erkeklerde görülmez (Colarossi & Eccles, 2000). Bununla birlikte, bu etki hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilir. Güçlü ailevi ilişkilere sahip olan kızlar, daha yüksek düzeyde benlik saygısı ve daha düşük düzeyde depresyona sahiptir.

2.2.3.3. Sosyal Kabul

Arkadaşlık, akran ilişkileri ve sosyal onay, benlik saygısı için önemlidir (Leary & Downs, 1995). Daha yüksek benlik saygısı olan insanlar daha yakın kişisel ilişkilere sahiptirler (Lundgren ve Rudawsky, 1998). Bununla birlikte, yüksek benlik saygısının kadın ilişkilerinde daha fazla etkisi olabilir.

2.2.3.4. Kendinden Memnuniyet

Öz-tatmin de kişinin kendisi ile mutluluğunun bir ölçüsüdür (Stringer, Reynolds ve Simpson, 2003). Kadınların erkeklerden daha yüksek bir yaşam doyumu sağladığı gösterilmiştir (Wood ve ark., 1989), ancak az sayıda araştırma kendi kendini tatmin etmeyi araştırmıştır. Bir çalışma, kadınların bu alt ölçüğe göre daha yüksek puan aldığını bulmuştur (Gadzella & Williamson, 1984). Öte yandan, kişisel memnuniyet, (kişisel benlik saygısı gibi) küresel benlik saygısı ile önemli ölçüde örtüşmektedir.

2.2.3.5 Duygulanım

Mutlu, tatmin olmuş ve endişeden arınmış hissetmek, duygusal esenliğin tüm unsurlarıdır. Tersine, olumsuz duygular, depresyon ve düşük benlik saygısı ile ilgilidir. Ergen kızların , erkeklere kıyasla depresyona girme olasılığı iki kat fazladır (Nolen-Hoeksema, 2001; Twenge ve Nolen-Hoeksema, 2002). Bu insidans oranı yetişkinlik döneminde de yüksektir. Bu büyük cinsiyet farkı, kronik gerinim, ruminasyon ve evde ve işte eşit olmayan statü de dahil olmak üzere birçok kaynağa atfedilmiştir (Nolen-Hoeksema, 1999). Kadınlar erkeklerden daha fazla cinsiyetçi olay yaşadıklarından; öfkeli, endişeli ve depresif duygularını bildirme olasılıkları daha yüksektir (Swim, Hyers, Cohen ve Ferguson, 2001). Dahası, devalüe bir sosyal grubun üyesi olmak, kişinin duygusal sıkıntı riskini artırır (Katz, Joiner & Kwon, 2002).

2.3. Sosyal Kaygı

Sosyal anksiyete, normal popülasyonlarda bile yaygın ve zaman zaman zayıflatıcı kişisel bir problemdir (Bruskin. 1973; Martinson ve Zerface, 1970; Bryant & Trower, 1974; Zimbardo, 1977). Olguların farkındalığı arttıkça, sosyal kaygı, utangaçlık, esaret kaygısı, heteroseksüel-sosyal kaygı, sahtekârlık, konuşma kaygısı, iletişim endişesi, gerginlik ve utanç gibi etiketler altında ortaya çıkan nedenleri ve tedavileri hakkında giderek büyüyen bir literatürdür. Çalışma miktarına ve danışanların bu kişilerarası problemlerle karşılaştıkları sıklığa rağmen, konu kavramsal entegrasyon eksikliğinden muzdariptir.

Sosyal kaygı, gerçek ya da hayali sosyal durumlarda kişisel değerlendirmenin geleceği ya da varlığından kaynaklanan kaygı olarak tanımlanacaktır. Anksiyete, bir kişinin önlenemeyeceğini düşündüğü, yaklaşan, potansiyel olarak olumsuz bir sonuç hakkında endişe ile algılanan bilişsel ve duyuşsal bir yanıttır. Endişenin kaynağı bilinçli ya da bilinçsiz olabilir ve yaklaşan tehdit gerçek ya da hayali olabilir (Lesse, 1970). Anksiyete, zaman ve durumlar üzerinde dalgalanma gösterir, ancak insanların deneyimleme derecesinde bireysel farklılıklar (kişisel deneyimler ve muhtemelen biyolojik faktörler tarafından üretilir) vardır.

Toplumsal durumlara göre, örneğin insanların konuşmalarında olduğu gibi, başkalarının dikkatinin odaklandığı durumlar olabilir. Bu tür sosyal etkileşimler kişilerarası değerlendirme olasılığını taşır: insanlar birbirlerini yargılar. İnsanlar, sosyal durumları hayal ederken, içlerinde buldukları zaman da sosyal kaygı yaşayabilirler. Kişilerarası değerlendirme olasılığı ve onun gerektirdiği her şey, sosyal kaygıyı diğer kaygı biçimlerinden ayırmaktadır. Sosyal kaygıda insanlar, başkalarından tatmin edici değerlendirmeler alma olasılığının düşük olduğunu algırlar.

2.3.1. Öz Sunum Ve Sosyal Anksiyete

Öz-sunum, gerçek ya da hayal edilmiş izleyicilerden önce kendilik imajlarını kontrol etme çabasıdır (Schlenker, 1980). Öz-sunum zorunlu olarak bilinçli aldatmayı içermez (Schlenker, 1980). Pek çok durumda, öz-sunum, gerçek özelliklerin ya da başarıların başkalarının dikkatine sunulmasını, belki de onların varlığında meritorik işler gerçekleştirerek ve “optimal etkileri” oluşturacak şekilde doğru bilgileri sunmayı içerir. Ek olarak, öz sunum, ilgili sosyal ipuçları tarafından tetiklenen bilinçdışı, alışkanlık yanıtlarını yansıtabilir.

İnsanlar, görünüşleri ve davranışları yönüyle, isteyerek veya istemeyerek, kimliklerini oluşturan öz-görüntülere sahip olduklarını iddia ederler. Bu imgeler, bireylerin şemalarıdır ve bu bireylerin, kendileri ve diğerleri tarafından nasıl tanımlandıkları ve tedavi gördükleri ile ilgili imaları vardır (Schlenker,1980).

İnsanlar başkalarının yanında, belirli türdeki izlenimlerini aktarmak için en iyi görüntülerini yansıtır (Goffman, 1959; Schlenker, 1980, infer- a, Press-b; Tedeschi, 1981; Jones & Pittman, 1982; Jones ve Wortman, 1973). Bazı yansıtılan görüntüler arzu edilen bir izlenim yaratacak ve başkalarından istenen tepkilerle sonuçlanacaktır; diğer görüntüler istenmeyen gösterimler yapacak ve istenmeyen reaksiyonlar yaratacaktır. Kişinin sosyal hayattaki ödül oranını en üst düzeye çıkarmak, büyük ölçüde, başkalarına yansıtılan öz-görüntülerin kontrolünü içermektedir.

2.3.2. Kaygının Kavramsallaştırılması

Sullivan'a göre, kaygının etiyojisi çocuğun ebeveynleri veya bakım vereni gibi önemli kişiler tarafından onaylanmama durumuyla karşılaşmasıyla başlar. Bu tür karşılaşmalarla ilişkili rahatsızlık, Sullivan'ın, anksiyetenin erken duyuşal formu olarak adlandırdığı şeydir. Benlik kavramı geliştikten sonra, insanlar kendi davranışlarını sosyal bir perspektiften değerlendirebilir ve içsel olarak ilgili olan övgüyü ya da onaylanmamalarını sağlayabilirler. Nihayetinde, kaygı, algılanan herhangi bir başarısızlık veya çevresel olayları tahmin edip kontrol edememe durumunda ortaya çıkabilir.

Sosyal kaygı, Sullivan'ın kaygının altında yatan tüm deneyim türlerini paralel olarak sunar. Sosyal kaygıda göze çarpan özellik, tatmin edici olmayan değerlendirmelerinin tehdididir. Sosyal kaygı durumunda, yetersizlik kişinin kendi kendini sunma hedefine ulaşma ihtimalinin düşük olduğu inancına ilişkindir. Daha az muhtemelle, insanlar, başkalarının tercih ettiği tepkiyi aldıklarına, yaşayacakları daha fazla endişeye sahip olduklarına inanırlar. Hedef veya standart ne kadar önemli ise, kaygı ne kadar büyük olur. Tercih edilen bir izlenim yaratmak için sosyal kaygıyı ön plana çıkaran ana unsurları şu şekilde inceleyebiliriz.

Başkalarını etkilemek için motivasyon: Sosyal kaygının yaşanma potansiyeli, başkalarını etkilemek için motivasyon arttıkça artacaktır. Eğer insanların da sonuçla ilgili izlenim beklentileri düşükse, sosyal kaygı ortaya çıkacaktır. Örneğin, insanlar, başkalarının onaylanmamalarını öneren ipuçları verdiklerini fark edebilir veya kimliklerini tehdit eden sahte bir pas yapabilirler.

Başkalarının özellikleri : Verebilecekleri sonuçların öznel değerini arttıran diğerlerinin özellikleri, onları etkileme motivasyonunu arttıracak; buna diğerlerinin gücü denir. Güçlü, saygın, çekici, uzman veya yüksek statüye sahip kişiler, çeşitli değerli sonuçlara aracılık edebilir.

Performansın değerlendirici sonuçları : Bir sosyal performansın değerlendirici etkilerini arttıran faktörler, başkalarını etkileme motivasyonunu arttırmalıdır. Bazı performanslar, izleyicinin tepkileri üzerindeki etkileri bakımından diğerlerinden daha

önemlidir. İlk izlenimler, örneğin, genellikle, diğerlerinin algılarında kalıcı bir etkiye sahip olabilen bir öncelikli etki üretir (Jones ve Goethals, 1972).

Görüntü merkezi : Etkileşim, kimlikleri için daha az merkezi olmayan görüntülere odaklandığında, insanlar başkaları üzerinde tercih edilen bir izlenim yaratmak için daha fazla motive olacaklardır.

Öz dikkat: Öz-dikkat, kişinin kimliği ile ilgili kaygıyı harekete geçirmede çok önemli bir rol oynar gibi görünmektedir. Öz-dikkat, bilinçli ilgiyi, kendinden uzaklaşmak yerine, içe doğru yönlendirmeyi ifade eder (Duval ve Wicklund, 1972; Buss, 1980; Carver, 1979; Fenigstein, Scheier ve Buss, 1975; Fenigstein, 1979).

Görüntü merkezi : Etkileşim, kimlikleri için daha az merkezi olmayan görüntülere odaklandığında, insanlar başkaları üzerinde tercih edilen bir izlenim yaratmak için daha fazla motive olacaklardır. Tercih edilen bir izlenim yaratmak, sadece bu kişisel olarak önemli yollarla izlenmekte olan kişilerarası faydaları (örneğin, uygunluk, saygı) elde etmelerine izin vermekle kalmayacak, aynı zamanda kendi kendini tanımlayan geri bildirim almalarına da izin verecektir.

Diğer kişilik değişkenleri: Başkalarını etkileme motivasyonunu arttıran her bir farklılık faktörü, sosyal kaygı yaratma potansiyeline sahiptir. Bunlar, sosyal haklar için yüksek ihtiyaçlar (Crowne & Marlowe, 1964), diğer yönelimler (Hogan & Cheek) ve olumsuz değerlendirme korkusu gibi değişkenleri içermektedir (Watson ve Friend, 1969). Onay gerekliliğinden yüksek puan alan insanlar “ güven, atılganlık ve beceri ” eksikliğinden yoksundurlar (Schlenker, 1980). Dolayısıyla, bu tür insanlar hem yüksek motivasyona sahip olmalı, hem de arzulanan izlenimleri yaratma yetenekleri konusunda şüphe duyup, daha büyük bir sosyal kaygı yaratmaya eğilimli olmalıdırlar.

2.3.3. Benlik Saygısı ve Sosyal Kaygı

Kendilerine olan saygısı düşük olan, kendilerini çeşitli boyutlarda yüksek benlik saygısına sahip olanlardan daha az olumlu algılayan insanlar, çeşitli sosyal ortamlarda sosyal kaygı yaşarlar. Bu hipotezi desteklemek için Gilkin (1942), biraz genelleştirilmiş

bir aşağılık duygusunun, çevredeki insanlardan önce yaşanan korkunun birincil nedeni olduğunu belirtmiştir. Zimbardo (1977), benlik saygısı ve utangaçlığın anlamlı bir şekilde negatif ilişkili olduğunu bildirmektedir.

Öz sunum ile ilgili zorluklar kişilerarası bir problemdir, bu yüzden durumun içeriği ve çevredeki insanların özellikleri durumsal tepkileri etkilemek için kişisel özelliklerle etkileşime girmelidir. Örneğin, bir lise sporcusu yüksek benlik saygısına sahip olabilir ve atletik yeteneklerinin akran veya genç bir insanı olumlu etkileyebileceğine inanabilir, ancak yine de bir kolej izcisini veya profesyonel sporcusu etkileme yeteneğinden şüphe edebilir.

Öz saygı düzeyi düşük olan, beceri eksikliğini algılayan veya kendileri hakkında yalan söyleyenler bile, kendi sunumlarının diğerlerinden istenen tepkileri üretmesini bekledikleri sürece sosyal olarak endişeli hissetmemelidirler.

2.3.4. Anksiyete Bozukluklarında Cinsiyet Farklılıkları

Toplum tabanlı geniş çaplı epidemiyolojik çalışmalar, kadınların çoğu anksiyete bozukluğu için erkeklerden daha fazla risk altında olduğunu göstermektedir (Angst ve Dobler-Mikola, 1985; Bruce, Yonkers, Otto, Eisen ve Weisberg, 2005). Ulusal Komorbidite Araştırması'nın yaşam boyu yaygınlık verilerine göre, kadınların panik bozukluğu, agorafobi, GAD (Kessler, Zhao, McGonagle, Nelson, Hughes, 1994) ve travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) geçirme olasılığı erkeklerden daha yüksektir (Kessler, Bromet, Sonnega, Hughes ve Nelson, 1995). Kadınlar, korku fobisi üzerine araştırmaları yansıtan cinsiyet farklılıklarının örüntüsüyle, belirli fobilerin ölçütlerini (Líndal & Stefánsson, 1993) karşılaması yaklaşık iki kat daha muhtemeldir (Himle, McPhee, Cameron ve Curtis, 1989). Cinsiyet farklılıkları sosyal anksiyete bozukluğu (SAD) ve OKB için en az belirgindir (; Karno ve Golding, 1991; Breslau, Chilcoat, Peterson ve Schultz, 2000).

Anksiyete bozuklukları arasındaki cinsiyet farklılıklarına ek olarak, anksiyete bozuklukları içinde kronikleşme, semptomoloji ve komorbidite şekilleri açısından da farklılıklar vardır. Panik ataklar erkekler ve kadınlar arasında eşit oranlarda

deneyimlidir (Telch, Lucas, ve Nelson, 1989), ancak nefes darlığı, bayılma ve boğulma hissi gibi bazı panik atak belirtileri daha yaygın olarak kadınlarda birincil panik belirtileri olarak tanımlanmaktadır (Sheikh ve Leskin, 2002). Panik bozukluğu kadınlarda erkeklere göre daha kroniktir (Hollifield ve ark. 1997, Yonkers ve ark. 1998) ve GAD, somatizasyon bozukluğu ve agorafobi ile daha yüksek komorbidite oranları ile ilişkilidir (Pigott, 1999; Turgeon, Marchand ve Dupuis, 1998). Bununla birlikte, en çarpıcı cinsiyet farkı, kadınların agorafobinin en yüksek düzeylerinde orantısız olarak temsil edildiği agorafobik kaçınma düzeylerinde gözlenmektedir (Cameron ve Hill, 1989; Turgeon ve ark., 1998).

Travma tipi için kontroller yapılırken bile kadınların TSSB geliştirmede erkeklerden daha muhtemel olduğu konusunda birçok olası açıklama bulunmaktadır (Kessler ve ark., 1995; Tolin & Foa, 2006). Bir açıklama, erkeklerin ve kadınların PTE'lere maruz kalmanın ardından farklı baş etme stratejileri kullanmasıdır. Aktif, problem odaklı başa çıkma stratejilerine kıyasla, duygu temelli başa çıkma stratejileri (örneğin pozitif yeniden yorumlama, zihinsel ayrılma, inkar) sıkıntının azaltılmasında genellikle daha az etkilidir (Carver, Scheier ve Weintraub, 1989) ve daha büyük TSSB semptomolojisi ile ilişkilendirilmiştir (Blake, Cook ve Keane, 1992). Kadınlar, orta derecede stresli durumlara tepki olarak, erkeklere göre duygu odaklı başa çıkmayı daha sık kullanmaya eğilimlidir (Thoits, 1987). Kadınların ruminant etme eğilimi (aşağıda daha ayrıntılı olarak tartışılacaktır), PTE'lerin tehdit değerini artırarak ve böylelikle korkutucu tepki verme ve cesaretlendirmeyi önleyerek, TSSB için risklerini artırabilir (Davey & Matchett, 1994).

Moscovitch, Hofmann ve Litz (2005) erkekliğin sosyal kaygı ile anlamlı olarak negatif ilişkili olduğunu, biyolojik cinsiyet ise sosyal kaygı ile ilgisiz olduğunu bulmuştur. Bu çalışma, bağımsız algılanan ve karşılıklı bağımlılık düzeylerinin, erkek ve kadınlar arasında sosyal kaygıyı farklı şekilde yordadığını da ortaya koymuştur. Erkeklerde, daha düşük bağımsızlık düzeyleri ve daha yüksek karşılıklı bağımlılık düzeyleri daha fazla sosyal kaygı ile ilişkilirken, bu örüntü kadınlar arasında tersine çevrilmiştir.

BÖLÜM III

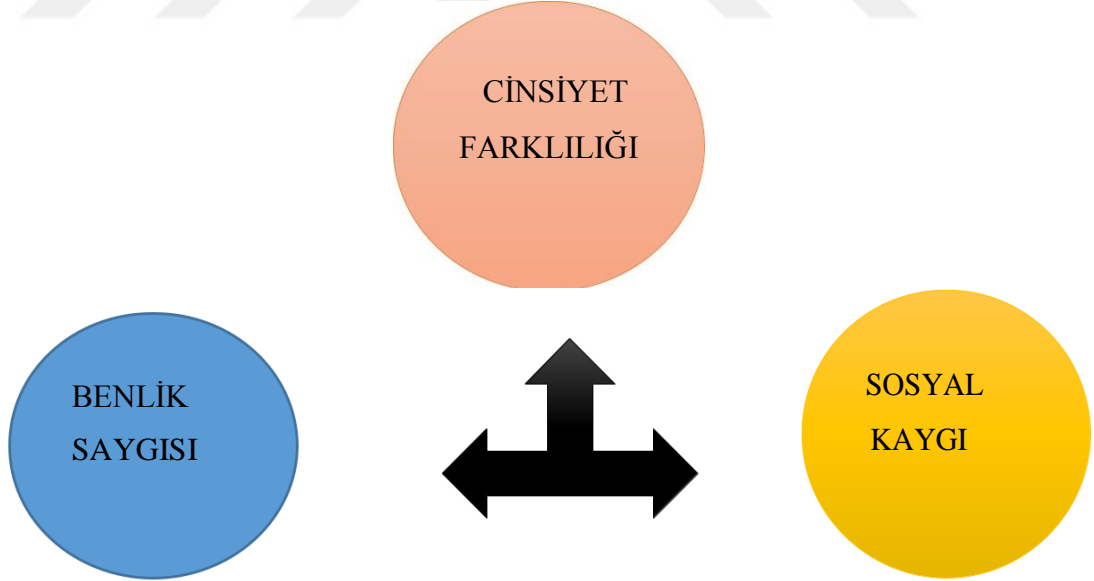
YÖNTEM

Bu bölümde kullanılan sosyodemografik form ile benlik saygısı ve sosyal kaygı ölçeklerinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları açıklanacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, cinsiyet farklılıklarının benlik saygısı ve sosyal kaygı üzerine etkisini saptamayı hedefleyen tasvir edici bir çalışmadır. Araştırma, ilişkiel tarama modeli şeklinde hazırlanmıştır.

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini rastgele seçilmiş 25-55 yaş arası yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada Aralık- Ocak 2018 tarihleri arasında rastgele seçilmiş, çalışmaya gönüllü olan 120 bireyden veri toplanmıştır. Verilerin spss yüklendikten sonra 10 tane örneklemin uç değeri olduğu tespit edilerek çalışmadan bu veriler çıkarılmıştır. Çalışmanın örneklemini gönüllü olan 110 oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılanların sosyodemografik özelliklerin tespiti için hazırlanan form ile birlikte benlik saygısını belirlemek için Tarafordi ve Swan tarafından (2001) geliştirilen İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, sosyal kaygı düzeylerinin tespit edilmesinde Liebowitz tarafından geliştirilen Sosyal Kaygı Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Sosyodemografik veri formunun kullanım amacı uygulanan ölçeğe katkı sağlayan bireyler hakkında detaylı bilgi vermesidir. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi bilgilere bu şekilde ulaşılma amaçlanmıştır

3.3.2. Sosyal Kaygı Ölçeği

Sosyal etkileşim ve performans durumlarında sosyal kaygı bozukluğu olan kişilerin korku ve/veya kaçınma düzeylerini belirlemek için hazırlanmıştır.

3.3.3. Benlik Saygısı Ölçeği

Bu çalışmanın amacı, bir üniversite öğrencisi örneğinin Tarafordi ve Swan (2001) tarafından geliştirilen Kendi Kendine Yardım / Özyeterlilik Ölçeğine uyumunun psikometrik özelliklerini incelemektir. Ölçeğin psikometrik özellikleri, madde analizi, iç

tutarlılık, test-tekrar test, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ve ölçütle ilişkili geçerlilik yöntemleri ile incelenmiştir. olarak bulunmuştur. Bulgular, Benlik Saygısı / Özyeterlilik Ölçeğinin benlik saygısının ölçülmesinde kullanılacak yeterli geçerlilik ve güvenilirliğe sahip olduğunu göstermiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler Aralık- Ocak 2018 tarihleri aralığında toplanmıştır. Araştırmaya katılan bireylere; sosyodemografik form, İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği, Sosyal Kaygı Ölçeği sunularak araştırma verileri elde edilmiştir.

3.5. İstatiksel Analizler

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 21.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları kullanılmıştır.

İki grup arasındaki farkı Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla grup gruplar arası karşılaştırmaları da Anova Testi ve T Testi yapılmış ve bu testler sonucunda anlamlı çıkanlar arasında farklılık yaratan grupları belirlemek için Post Hoc Scheffe Testi yapılmıştır. Benlik saygısı ve sosyal kaygı ölçeklerinden alınan puanlar arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon Analizi ile bakılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden toplanan veriler ile araştırmacının hazırladığı genel bilgi formundan elde edilen veriler yer almaktadır.

4.1 Evli Bireylerin Demografik Değişkenlerinin Betimleyici İstatistikleri

Araştırmaya katılan bireylerin “Kişisel Bilgi Formu”na vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda demografik değişkenlerini incelemek için betimleyici istatistiksel analiz yöntemi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin demografik değişkenlere göre dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Araştırmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=120)

Bireysel Özellikler	f	%
Cinsiyet		
Kadın	47	39.2
Erkek	73	60.8
Yaş		
18 - 30 yaş arası	55	45.8
30 - 45 yaş arası	44	36.7
45 - 60 yaş arası	21	17.5
Medeni durum		
Evli	81	67.5
Bekar	39	32.5
Eğitim düzeyi		
Ortaokul mezunu ve altı	40	33.3
Lise mezunu	33	27.5
Üniversite mezunu ve üzeri	47	39.2
Çalışma durumu		
Evet	94	78.3
Hayır	26	21.7
Kardeş sayısı		
İki kardeş ve altı	21	17.5
Üç kardeş	31	25.8
Dört kardeş ve üzeri	68	56.7
Evdeki çekirdek aile dışında başka birey yaşama durumu		
Evet	6	5.0
Hayır	114	95.0

Tablo 4.1'in Devamını

Bireysel Özellikler	f	%
Kronik hastalık durumu		
Var	15	12.5
Yok	105	87.5
Psikaytrik hastalık durumu		
Var	3	2.5
Yok	117	97.5
Gelir düzeyi		
2000TL ve altı	31	25.8
2000TL – 2500 TL arası	38	31.7
3000TL ve üzeri	51	42.5

Tablo 4.1'de görüldüğü gibi; araştırma dahilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan bireylerin %60.8'inin (n=73) erkeklerden ve %39.2'sinin (n=47) kadınlardan oluştuğu görülmüştür. Bireylerin %45.8'i (n=55) 18-30 yaş arasında olduğu, %67.5'u (n=81) evli olduğu, %39.2'si (n=47) üniversite mezunu ve üzeri olduğu, %78.3'ü (n=94) herhangi bir işte çalıştığı, %56.7'si (n=68) dört kardeş ve üzeri olduğu, %95.0'inin (n=114) evinde çekirdek ailelerinin dışında başka bir bireyin yaşamadığı, %87.5'u (n=105) kronik bir hastalığı olmadığı, %97.5'unun (n=117) psikaytrik bir hastalığı olmadığı ve %42.5'inin (n=51) 3000 TL ve üzeri geliri olduğu saptanmıştır.

4.2 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerine İlişkin Betimleyici İstatistikleri

Araştırmaya katılan bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerine ilişkin değişkenlerini incelemek için betimleyici istatistiksel analiz yöntemi uygulanmıştır ve Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2: Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

Ölçek	Ort. ve SS	Minimum	Maximum
Kaygı alt ölçeği	47.56±11.86	26.00	80.00
Kaçınma alt ölçeği	43.82±11.50	24.00	72.00
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	91.39±20.75	51.00	143.00
Benlik saygısı ölçeği	60.07±8.05	41.00	80.00

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi; bireylerin kaygı alt ölçeğinin ortalaması 47.56±11.86 olduğu, kaçınma alt ölçeğinin ortalaması 43.82±11.50 olduğu, sosyal kaygı ölçeğinin ortalaması 91.39±20.75 olduğu ve sosyal kaygı ölçeğinin ortalaması 60.07±8.05 olduğu saptanmıştır.

4.3 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Kişisel ve Demografik Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı düzeylerinin sırası ile cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi kişisel ve demografik bazı özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir.

4.3.1 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Örneklem T Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3: Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Kaygı alt ölçeği	Kadın	47	51.04	12.16	2.639	0.009**
	Erkek	73	45.32	11.18		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Kaçınma alt ölçeği	Kadın	47	47.19	11.50	2.636	0.010**
	Erkek	73	41.65	11.04		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	Kadın	47	98.23	21.42	2.994	0.003**
	Erkek	73	86.98	19.18		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Benlik saygısı ölçeği	Kadın	47	59.46	8.78	-0.661	0.510
	Erkek	73	60.46	7.57		
	Toplam	120				

**p<0.01

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi; bireylerin cinsiyetlerine göre gruplar arasında kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinin puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Kadınların kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların erkeklerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir [Sırasıyla: t=2.639; t=2.636 ve t=2.994; p<0.01].

Bireylerin cinsiyetlerine göre gruplar arasında benlik saygısı ölçeğinin puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır [t=-0.661 ; p>0.05].

4.3.2 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Yaşlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların bireylerin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anova Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4: Bireylerin Yaşlarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Kaygı alt ölçeği	18-30 yaş arası	55	46.45	11.73	2	0.914	0.404
	30-45 yaş arası	44	47.52	12.38			
	45-60 yaş arası	21	50.57	11.05			
	Toplam	120					
Kaçınma alt ölçeği	18-30 yaş arası	55	41.52	9.81	2	2.221	0.113
	30-45 yaş arası	44	45.22	12.17			
	45-60 yaş arası	21	46.90	13.40			
	Toplam	120					
Sosyal kaygı ölçeği (toplamlar skor)	18-30 yaş arası	55	87.98	20.20	2	1.762	0.176
	30-45 yaş arası	44	92.75	20.68			
	45-60 yaş arası	21	97.47	21.56			
	Toplam	120					
Benlik saygısı ölçeği	18-30 yaş arası	55	60.94	8.04	2	0.604	0.549
	30-45 yaş arası	44	59.45	8.32			
	45-60 yaş arası	21	59.09	7.59			
	Toplam	120					

Tablo 4.4’de görüldüğü gibi; bireylerin yaşlarına göre bireylerin kaygı, kaçınma, sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [Sırasıyla; $f= 0.914$; $f=2.221$; $f=1.762$ ve $f=0.604$; $p>0.05$].

4.3.3 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Medeni Durumlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Örneklem T Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5: Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Kaygı alt ölçeği	Evli	81	47.80	12.21	0.313	0.755
	Bekar	39	47.07	11.23		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Kaçınma alt ölçeği	Evli	81	44.74	12.09	1.260	0.210
	Bekar	39	41.92	10.03		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	Evli	81	92.54	21.21	0.875	0.383
	Bekar	39	89.00	19.80		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Benlik saygısı ölçeği	Evli	81	60.24	8.29	0.336	0.738
	Bekar	39	59.71	7.60		
	Toplam	120				

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi; bireylerin medeni durumlarına göre gruplar arasında kaygı, kaçınma, sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinin puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır [Sırasıyla; $t=0.313$; $t=1.260$; $t=0.875$ ve $t=0.336$; $p>0.05$].

4.3.4 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların bireylerin eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anova Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6: Bireylerin Eğitim Düzeylerine Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Kaygı alt ölçeği	Ortaokul mezunu ve altı	40	50.92	11.82	2	3.430	0.036*
	Lise mezunu	33	48.00	11.50			
	Üniversite mezunu ve üzeri	47	44.40	11.53			
	Toplam	120					
Kaçınma alt ölçeği	Ortaokul mezunu ve altı	40	44.37	11.45	2	0.568	0.568
	Lise mezunu	33	45.09	11.14			
	Üniversite mezunu ve üzeri	47	42.46	11.88			
	Toplam	120					
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	Ortaokul mezunu ve altı	40	95.30	20.83	2	1.966	0.145
	Lise mezunu	33	93.09	19.65			
	Üniversite mezunu ve üzeri	47	86.87	20.99			
	Toplam	120					
Benlik saygısı ölçeği	Ortaokul mezunu ve altı	40	58.05	8.36	2	2.008	0.139
	Lise mezunu	33	60.66	7.93			
	Üniversite mezunu ve üzeri	47	61.38	7.68			
	Toplam	120					

*p<0.05

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi; bireylerin eğitim düzeylerine göre bireylerin kaçınma, sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [Sırasıyla; f=0.568; f=1.966 ve f=2.008; p>0.05].

Bireylerin yaşları arasında kaygı alt ölçeğinin puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [F=3.430; p<0.05]. Bu işlemin ardından Anova sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Post Hoc Scheff testi uygulanmıştır.

Tablo 4.6.1 Kaygı Ölçeğinin Puanlarının Bireylerin Eğitim Düzeylerine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Post Hoc Scheffe Testi Sonuçları

	Gruplar (i)	Gruplar (j)	Ortalama Farkları	Sh	p
Kaygı ölçeği	Ortaokul mezunu ve altı	Lise mezunu	2.925	2.734	0.566
		Üniversite mezunu ve üzeri	6.520*	2.501	0.037
	Lise mezunu	Otaokul mezunu ve altı	-2.925	2.734	0.566
		Üniversite mezunu ve üzeri	3.595	2.640	0.399
	Üniversite mezunu ve üzeri	Otaokul mezunu ve altı	-6.520*	2.501	0.037
		Lise mezunu	-3.595	2.640	0.399

Tablo 4.6.1' de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan bireylerin kaygı ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Post Hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın ortaokul mezunu ve altı olan bireyler ile üniversite mezunu ve üzeri olan bireyler arasında ortaokul mezunu ve altı olan bireylerin aleyhine $p < 0.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$).

4.3.5 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Çalışma Durumlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların çalışma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Örneklem T Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.7'de verilmiştir.

Tablo 4.7: Bireylerin Çalışma Durumlarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Kaygı alt ölçeği	Çalışıyor	94	46.12	11.25	-2.587	0.011*
	Çalışmıyor	26	52.76	12.74		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Kaçınma alt ölçeği	Çalışıyor	94	42.57	11.25	-2.305	0.023*
	Çalışmıyor	26	48.34	11.45		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	Çalışıyor	94	88.70	19.68	-2.775	0.006**
	Çalışmıyor	26	101.11	21.98		
	Toplam	120				
Ölçek	Gruplar	N	X	SS	t	p
Benlik saygısı ölçeği	Çalışıyor	94	60.88	7.65	2.121	0.036*
	Çalışmıyor	26	57.15	8.89		
	Toplam	120				

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi; bireylerin çalışma durumlarına göre gruplar arasında kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinin puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Herhangi bir işte çalışmayan bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların herhangi bir işte çalışan bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir [Sırasıyla: $t=-2.587$; $t=-2.305$ ve $t=-2.775$; $p<0.05$].

Bireylerin çalışma durumlarına göre gruplar arasında benlik saygısı ölçeğinin puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Herhangi bir işte çalışan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanların herhangi bir işte çalışmayan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir [$t=2.121$; $p<0.05$].

4.3.6 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Kaç Kardeş Olduklarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların bireylerin kaç kardeş olduklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anova Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8: Bireylerin Kaç Kardeş Olduklarına Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Kaygı alt ölçeği	İki kardeş ve altı	21	44.52	10.78	2	0.983	0.377
	Üç kardeş	31	47.25	12.65			
	Dört kardeş ve üzeri	68	48.64	11.80			
	Toplam	120					
Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Kaçınma alt ölçeği	İki kardeş ve altı	21	42.76	12.12	2	1.418	0.246
	Üç kardeş	31	41.29	10.82			
	Dört kardeş ve üzeri	68	45.30	11.53			
	Toplam	120					
Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	İki kardeş ve altı	21	87.28	21.12	2	1.226	0.297
	Üç kardeş	31	88.54	21.30			
	Dört kardeş ve üzeri	68	93.95	20.31			
	Toplam	120					
Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Benlik saygısı ölçeği	İki kardeş ve altı	21	59.66	6.86	2	0.221	0.802
	Üç kardeş	31	60.90	8.68			
	Dört kardeş ve üzeri	68	59.82	8.17			
	Toplam	120					

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi; bireylerin kaç kardeş olduklarına göre bireylerin kaygı, kaçınma, sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [Sırasıyla; $f=0.983$; $f=1.418$; $f=1.226$ ve $f=0.221$; $p>0.05$].

4.3.7 Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Bireylerin Gelir Düzeylerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların bireylerin gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anova Testi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9: Bireylerin Gelir Düzeylerine Göre Grupların Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanları Açısından Anova Testi İle Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	sd	f	p
Kaygı alt ölçeği	2000 TL ve altı	31	52.96	11.86	2	6.935	0.001**
	2000 TL-2500 TL arası	38	48.57	11.33			
	3000 TL ve üzeri	51	43.52	10.94			
	Toplam	120					
Kaçınma alt ölçeği	2000 TL ve altı	31	46.77	11.46	2	1.452	0.238
	2000 TL-2500 TL arası	38	43.31	10.88			
	3000 TL ve üzeri	51	42.41	11.86			
	Toplam	120					
Sosyal kaygı ölçeği (toplam skor)	2000 TL ve altı	31	99.74	20.10	2	4.535	0.013*
	2000 TL-2500 TL arası	38	91.89	20.43			
	3000 TL ve üzeri	51	85.94	19.98			
	Toplam	120					
Benlik saygısı ölçeği	2000 TL ve altı	31	57.06	9.21	2	5.774	0.004**
	2000 TL-2500 TL arası	38	58.94	7.31			
	3000 TL ve üzeri	51	62.74	7.06			
	Toplam	120					

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi; bireylerin kaç kardeş olduklarına göre bireylerin kaygı, kaçınma, sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür [Sırasıyla; f=0.983; f=1.418; f=1.226 ve f=0.221; p>0.05].

Tablo 4.9.1 Kaygı, Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinin Puanlarının Bireylerin Gelir Düzeylerine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Post Hoc Scheffe Testi Sonuçları

	Gruplar (i)	Gruplar (j)	Ortalama Farkları	Sh	p
Kaygı ölçeği	2000 TL ve altı	2000TL-2500TL arası	4.388	2.737	0.289
		3000TL ve üzeri	9.438*	2.575	0.003
	2000TL-2500TL arası	2000TL ve altı	-4.388	2.737	0.280
		3000TL ve üzeri	5.049	2.423	0.119
	3000TL ve üzeri	2000TL ve altı	-9.438*	2.575	0.002
		2000TL-2500TL arası	-5.049	2.423	0.119
Sosyal kaygı ölçeği	Gruplar (i)	Gruplar (j)	Ortalama Farkları	Sh	p
	2000 TL ve altı	2000TL-2500TL arası	7.847	4.879	0.278
		3000TL ve üzeri	13.800*	4.591	0.013
	2000TL-2500TL arası	2000TL ve altı	-7.847	4.879	0.278
		3000TL ve üzeri	5.953	4.320	0.390
	3000TL ve üzeri	2000TL ve altı	-13.800*	4.591	0.013
2000TL-2500TL arası		-5.953	4.320	0.390	
Benlik saygısı ölçeği	Gruplar (i)	Gruplar (j)	Ortalama Farkları	Sh	p
	2000 TL ve altı	2000TL-2500TL arası	-1.882	1.874	0.605
		3000TL ve üzeri	-5.680*	1.764	0.007
	2000TL-2500TL arası	2000TL ve altı	1.882	1.874	0.605
		3000TL ve üzeri	-3.797	1.659	0.077
	3000TL ve üzeri	2000TL ve altı	5.680*	1.764	0.007
2000TL-2500TL arası		3.797	1.659	0.077	

Tablo 4.9.1' de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan bireylerin kaygı ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Post Hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığı gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan bireyler ile gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireyler arasında gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan bireylerin aleyhine $p < 0.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$).

Bireylerin sosyal kaygı ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Post Hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığı gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan bireyler ile gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireyler arasında gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan bireylerin aleyhine $p<0.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Bireylerin benlik saygısı ölçeği puanlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Post Hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığı gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan bireyler ile gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireyler arasında gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireylerin lehine $p<0.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

4.4. Bireylerin Cinsiyet Değişkeninin Bireylerin Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Ölçeklerinden Elde Ettikleri Puanlar Üzerinde Etkisinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin cinsiyet değişkeninin bireylerin sosyal kaygı ve benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların üzerinde nasıl bir etkisi olup olmadığı test edilmiştir ve sonuçları 4.10 ve 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.10: Bireylerin Cinsiyet Değişkeninin Bireylerin Sosyal Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	t	P	F	Model (p)	R^2
Sosyal kaygı ölçeği	Sabit	109.482	17.338	0.001	8.963	0.003	0.071
	Cinsiyet	-11.248	-2.994	0.003			

** $p<0.001$

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi; bireylerin cinsiyet değişkeni ile bireylerin sosyal kaygı ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon

analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F=8.963$; $p=0.003$; $p<0.01$]. Regresyon uygulanarak sosyal kaygı düzeyini cinsiyet değişkeninin ne ölçüde yordadığı belirlenmiş ve bu işlemin sonucunda $R^2=0.071$ olarak cinsiyet değişkeninin sosyal kaygı düzeyini yordadığı bulunmuş, sosyal kaygı düzeyindeki toplam varyansın % 7.0' sini bu değişkenle açıklandığı görülmüştür.

Tablo 4.11: Bireylerin Cinsiyet Değişkeninin Bireylerin Benlik Saygısı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	t	P	F	Model (p)	R^2
Benlik saygısı ölçeği	Sabit	58.470	23.051	0.001	0.437	0.510	0.004
	Cinsiyet	0.998	0.661	0.510			

Tablo 4.11'de görüldüğü gibi; bireylerin cinsiyet değişkeni ile bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [$F=0.437$; $p=0.510$; $p>0.05$].

4.5. Bireylerin Sosyal Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar İle Benlik Saygısı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bireylerin sosyal kaygı ölçeğinden aldıkları puanlar ile benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arasında bir ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon Analizi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4.12: Bireylerin Sosyal Kaygı Ölçeğinden Aldıkları Puanlar ile Benlik Saygısı Ölçeğinden Aldıkları Puanları Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

Ölçekler		Benlik saygısı ölçeğinin puanları
Kaygı alt ölçeğinin puanları	r	-0.388
	p	0.001**
Kaçınma alt ölçeğinin puanları	r	-0.446
	p	0.001**
Sosyal kaygı ölçeğinin puanları	r	-0.469
	p	0.001**

**p<0.01

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi; bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar ile bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0.01$). Bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlarda düşmekte olduğu görülmüştür [Sırasıyla; $r=-0.388$; $r=-0.446$ ve $r=-0.469$; $p<0.01$].

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu araştırmanın amacı 25-55 yaş arasındaki bireylerin cinsiyet değişkeninin bireylerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeylerini ne derecede yordadığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda cinsiyetin benlik saygısı ve sosyal kaygı üzerine herhangi bir etkisinin olup olmadığı incelenirken aynı zamanda demografik değişkenlere göre (yaş, gelir, çalışma durumu gibi) gruplar arasında benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri bakımından farklılık olup olmadığı araştırılmış ve benlik saygısı ile sosyal kaygı arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada cinsiyet değişkeninin sosyal kaygı düzeyini yordadığı ve kadınların sosyal kaygı düzeylerinin erkeklerin sosyal kaygı düzeylerine oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde sosyal kaygı ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında; bazı çalışmalarda kadınlar erkeklere oranla daha fazla sosyal kaygılı görülürken, bazı çalışmalarda tam tersi sonuç elde edilmiş, bazı çalışmalarda da fark çıkmamıştır. Sübaşı 2007 yılında Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nde eğitim gören 195'i kadın ve 151'i erkek olan toplam 346 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeninin sosyal düzeyini yordadığını saptamıştır (Sübaşı, 2007). Palancı ve Özbay'ın 2003 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesinde okuyan 600 öğrenci üzerinde yapmış oldukları çalışmada cinsiyet değişkeninin sosyal düzeyi yordadığı saptanmıştır (Palancı ve Özbay, 2003). Araştırma sübaşı, Palancı ve Özbay'ın çalışmalarıyla paralellik göstermektedir.

Temizel (2014)'in Ege Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Arel Üniversitesinde öğrenim gören 145'i erkek ve 165'i kadın olmak üzere toplam 310 öğrenciyle sosyal kaygı üzerine yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet değişkeninin, sosyal kaygının kaygı ve kaçınma alt boyutlarına göre farklılık bulamamıştır. Küçük'ün (2016) İstanbul ilinde üniversite öğrenim gören 65'i kadın ve 102'si erkek toplam 168 öğrenci üzerine sosyal kaygı ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet değişkeninin, sosyal kaygının kaygı ve kaçınma alt boyutlarına göre farklılaşmadığını

belirtmiştir. Ümmet (2007)'in Marmara Üniversitesinde farklı bölümlerinde öğrenim gören 210 kadın ve 317 erkek olmak üzere toplam 527 öğrenci ile sosyal kaygı üzerine yapmış olduğu araştırmada cinsiyet değişkenine göre sosyal kaygı düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Erözkan'ın (2007) Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinde eğitim gören 180 kadın ve 180 erkek olmak üzere toplam 360 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada sosyal kaçınma alt boyutuna göre kadınların ortalama puanlarının erkeklere göre anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Görüldüğü gibi bu araştırma Temizel, Küçük, Ümmet ve Erköza'nın yapmış olduğu araştırmalardan elde edilen sonuçlar ile tutarlılık göstermediği görülmüştür. Literatürde yapılan araştırmalarda da görülüyor ki cinsiyetin değişkeninin sosyal kaygı üzerindeki rolünü net bir biçimde ortaya koyulamadığı bunun için konuyla ilgili olarak daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Araştırmada cinsiyet değişkeninin benlik saygısı düzeyini yordamadığı ve bireylerin cinsiyetlerine göre bireylerin benlik saygısı düzeyleri arasında bir farklılık belirlenmemiştir. Literatürde benlik saygısı ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında; bazı araştırmalarda kadınlar erkeklere oranla daha fazla benlik saygısı daha yüksek görülürken, bazı araştırmalarda tam tersi sonuç elde edilmiş, bazı araştırmalarda da fark çıkmamıştır. Alıcı'nın Adana İlinde kaygı bozukluğu alan ve olmayan 60 birey üzerinden yapmış olduğu araştırmada bireylerin cinsiyetlerine göre bireylerin benlik saygısı düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür (Alıcı, 2016). Sönmez (2017) lisede çalışan 204 öğretmenle yapmış olduğu çalışmada cinsiyette değişkenine göre öğretmenlerin benlik saygısı düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırma Alıcı ve Sönmez'in araştırmalarıyla paralellik göstermektedir.

Küçük'ün (2016) üniversite öğrencileri üzerine benlik saygısı ile ilgili araştırmasında kadınların benlik saygısı düzeyleri erkeklere oranla daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Altıok ve arkadaşlarının (2010) 771 kadın ve 624 erkek olmak üzere toplam 1395 üniversite öğrencisiyle benlik saygısı ile yaptıkları araştırmada kız öğrencilerin benlik saygı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ottekin'in (2009) 175 kadın ve 175 erkek olmak üzere toplamda 350 üniversite öğrencisi üzerine yaptığı araştırmada erkek öğrencilerin benlik saygısı

düzeyleri kız öğrencilerin benlik saygısı düzeylerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Benlik saygısı kişinin kendisini olumlu şekilde görmesi sonucunda kişinin kendisinden bütünüyle memnun olmasını sağladığı için kişiler kendilerini başkalarına kabul ettirmeye çalışmadıkları için başkalarının kişinin kendisini nasıl gördüğü ile ilgili çok fazla endişe duymamaktadır. Öte yandan, benlik saygısı düşük olan kişiler kendilerini de olumsuz olarak gördükleri için başkalarının da kendilerini olumsuz olarak göreceğini düşünmekte ve sosyal kaygı yaşama olasılıkları da beraberinde artmaktadır (Kocovski ve Endler, 2000). Bu sebeple, bu çalışmada da bireylerin benlik saygısı düzeyi ile sosyal kaygısı düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bireylerin benlik saygısı düzeyleri artarken sosyal kaygı düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Literatürde benlik saygısı düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında; Türe'nin (2009) Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan toplam 545 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada yüksek benlik saygısı olanların, orta ve düşük benlik saygısı olanlara göre sosyal fobik korku ve kaçınma düzeyinin anlamlı olarak düşük olduğu görülmüştür. Erözkan'ın (2011) Muğla Üniversitesinde öğrenim gören 209 kadın ve 193 erkek olmak üzere toplam 402 öğrenci üzerine sosyal kaygı ve benlik saygısı ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Kurtyılmaz ve arkadaşlarının (2017) 248'i kadın ve 151'i erkek olmak üzere toplam 399 üniversite öğrencisiyle yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Literatürdeki bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde kişilerin benlik saygısı düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasında negatif yönde ilişki olduğu görülmekte ve bu çalışmada literatürdeki diğer araştırmalarla tutarlılık göstermektedir.

Araştırmada bireylerin çalışma durumlarına göre bireylerin benlik saygısı düzeyleri arasında bir farklılık belirlenmiştir. Çalışmada herhangi bir işte çalışan bireylerin herhangi bir işte çalışmayan bireylere oranla benlik saygılarının yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde çalışma hayatı ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında araştırmanın tutarlı olduğu görülmektedir. Erdem

ve Taşçı'nın (2003) tüberküloz olan 120 hastayla yaptığı çalışmada, çalışan hastaların benlik saygılarının çalışmayan hastaların benlik saygılarından yüksek olduğu görülmüştür. Yıldırım'ın (2016) 376 kadın ve 373 erkek öğrenciden oluşan toplam 794 üniversite öğrencisiyle yapmış olduğu çalışmada çalışan öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin çalışmayan öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma Erdem ve Taşçı ile Yıldırım'ın araştırmalarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada bireylerin çalışma durumlarına göre bireylerin sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık belirlenmiştir. Çalışmada herhangi bir işte çalışan bireylerin herhangi bir işte çalışmayan bireylere oranla sosyal kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Literatürde çalışma hayatı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında araştırmanın tutarlı olduğu görülmektedir. Atarbay'ın (2017) 231 kadın ve 128 erkekten oluşan toplam 359 üniversite öğrencisiyle yapmış olduğu çalışmada daha önce iş deneyimi olmayan öğrencilerin daha önce iş deneyimi olan öğrencilere oranla sosyal kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma Atarbay'ın araştırmasıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada bireylerin gelir düzeylerine göre bireylerin benlik saygısı düzeyleri arasında bir farklılık belirlenmiştir. Çalışmada gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireylerin benlik saygısı düzeyleri gelir düzeyi 2000TL ve altı olan bireylerin benlik saygısı düzeylerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde gelir düzeyi ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında gelir düzeyi iyi olanların benlik saygısının gelir düzeyi düşük olanlara göre daha yüksek olduğu veya gelir düzeyinin benlik saygısı üzerinde etkisi olmadığı görülmüştür. Üstündağ ve arkadaşlarının (2007) 45 kolostomili hasta üzerinde yaptıkları çalışmada hastaların gelir düzeyi değişkenine göre hastaların benlik saygısı düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Akın'ın (2017) vakıf üniversitelerinde okuyan 208, devlet üniversitelerinde okuyan 229 olmak üzere toplam 437 öğrenci ile yaptığı çalışmada en yüksek gelir grubuna sahip olan öğrencilerin tüm diğer gelir gruplarında bulunan öğrencilere oranla benlik saygısının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma Üstündağ ve arkadaşlarının ve Akın'ın araştırmalarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada bireylerin gelir düzeylerine göre bireylerin sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık belirlenmiştir. Çalışmada gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan

bireylerin sosyal kaygı düzeyleri gelir düzeyi 3000TL ve üzeri olan bireylerin sosyal kaygı düzeylerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde gelir düzeyi ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında gelir düzeyi düşük olanların sosyal kaygı düzeyi gelir düzeyi yüksek olanlara göre daha yüksek olduğu veya gelir düzeyinin sosyal kaygı üzerinde etkisi olmadığı görülmüştür. Atarbay'ın (2017) üniversite öğrencisiyle yapmış olduğu araştırmada ailesinin gelir düzeyi 1000 TL -3000 TL arası olanların sosyal kaygı düzeyleri ailesinin gelir düzeyi 3000TL ve üzeri olanların sosyal kaygı düzeylerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayberk'in (2011) 503 kadın ve 517 erkek olmak üzere toplam 1020 üniversite öğrencisiyle yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeyi düştükçe sosyal kaygı düzeyinin yükseldiğini saptamıştır. Türe'nin (2009) 205 kız ve 193 erkekten oluşan toplam 398 tıp fakültesi öğrencisiyle yaptığı araştırmada gelir düzeyi yönünden, geliri giderinden düşük olanların sosyalkorku ve kaçınma düzeyinin, yüksek olanlara oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır Araştırma Atarbay, Ayberk ve Türe'nin araştırmalarıyla paralellik göstermektedir.

ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

- ✓ Kadınların kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların erkeklerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Ortaokul mezunu ve altı olan bireylerin kaygı ölçeğinden aldıkları puanların üniversite mezunu ve üzeri olan bireylerin kaygı ölçeğinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Herhangi bir işte çalışmayan bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların herhangi bir işte çalışan bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Herhangi bir işte çalışan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanların herhangi bir işte çalışmayan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Gelir düzeyi 2000 TL ve altı olan bireylerin kaygı ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların gelir düzeyi 3000TL ve üzeri olan bireylerin kaygı ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanların gelir düzeyi 2000TL ve altı olan bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Bireylerin benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça bireylerin kaygı, kaçınma ve sosyal kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların düşmekte olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bu bulgulara göre şu önerilerde bulunulabilir:

Bu araştırma sadece İstanbul ilinde yaşayan bireyler üzerine yapılan bir araştırmadır. Benzer çalışmalar farklı illerde yaşayan bireyler ile yapılabilir.

Araştırmaya 120 gönüllü birey katılmıştır. Benzer çalışmalarda daha büyük örneklem grupları ile yapılabilir.

Araştırmada ele alınan değişkenler şunlardır; bireyin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir seviyesi, kardeş sayısı, kronik bir hastalığın olup olmaması, psikiyatrik bir hastalığın olup olmaması, evde hanehalkı dışında birinin yaşayıp yaşamadığı şeklindedir. Araştırmacılar farklı değişkenler ile benzer araştırmalar yapılabilir.

Gerek sosyal kaygı ile gerekse benlik saygısı konularında daha çok öğrenciler üzerinden yapılan çeşitli araştırmalar bulunmakla birlikte bu araştırma sahasıyla ilgili de 18-60 yaş arasındaki bireyleri kapsayan çalışmalarında yaygınlaştırılabilir.

Sosyal kaygı son dönemlerde üzerinde durulan bir kavram olduğu görülmektedir. Gerek okullarda gerekse toplum ruh sağlığı merkezlerinde sosyal kaygının risk ve faktörleri hakkında bireylere bilgilendirilme seminerlerinin yapılması yararlı sonuçlar verebilir.

Sosyal kaygı ile benlik saygısı birbirini etkileyen unsurlar olduğu için küçük yaşta bireylerin sosyalleştirilmesi konusunda sportif faaliyetlere, sanatsal aktivitelere, drama kurslarına yönlendirilmede büyük ölçüde olumlu katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akın, F. R. (2017). *İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Devlet Üniversitesi İle Vakıf Üniversitesi Öğrencilerinin Bu Bağlamda Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kişilerarası İlişkiler Bilim Dalı, İstanbul.
- Alıcı, E. (2016). *Kaygı Bozukluğu Tanısı Alan ve Almayan Yetişkinlerin Benlik Saygısı ve Sosyal Becerilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Altıok, H., Ek, N. & Koruklu, N. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyi İle İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi . *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 99-120.
- Angst, J. & Dobler-Mikola, A. (1985). The Zurich Study: V. Anxiety and phobia in young adults. *European Archives of Psychiatry and Neurological Sciences*. 253(3), 171-178.
- Atarbay, S.(2017). *Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Psikolojik Dayanıklılıklarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ayberk, A. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Sosyal Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İnce lenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Baumeister, R. F. (1998). The self. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of social psychology*, 4, 680-740. New York: McGraw-Hill.
- Baumeister, R. F. & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497–529.

- Berenbaum, S. A. (1999). Effects of early androgens on sex-typed activities and interests in adolescents with congenital adrenal hyperplasia. *Hormones and Behavior*, 35, 102—110.
- Berenbaum, S. A., & Resnick, S. M. (1997). Early androgen effects on aggression in children and adults with congenital adrenal hyperplasia. *Psychoneuroendocrinology*, 22, 505-515.
- Blake, D. D., Cook, J. D., & Keane, T. M. (1992). Post-traumatic stress disorder and coping in veterans who are seeking medical treatment. *Journal of Clinical Psychology*, 48, 695–704.
- Blascovich, J., & Tomaka, J. (1991). Measures of self-esteem. In J. P. Robinson, P. R. Shaver., & L. S. Wrightsman(Eds.), *Measures of personality and social psychological attitudes*, 115-160.
- Breslau. N., Chilcoat H., & Schultz L. R. (1998). Anxiety disorders and the emergence of sex differences in major depression. *J Genet Specif Med.*, 1, 33-39.
- Breslau, N., Chilcoat, H. D., Peterson, E. L., & Schultz, L. R. (2000). Gender differences in major depression: The role of anxiety. In E. Frank (Ed.), *Gender and its effects on psychopathology*, 131-150. Washington, US: American Psychiatric Publish Inc.
- Brezo, J., Barker, E. D., Paris, J., Hebert, M., Vitaro, F., Tremblay, R.E., & Turecki, G.(2008). Childhood trajectories of anxiousness and disruptiveness as predictors of suicide attempts. *Arch Pediatr Adolesc Med.*, 162, 1015-1021.
- Bruce, S. E., Yonkers, K. A., Otto, M. W., Eisen, J. L., Weisberg, R. B., & Pagano, M., et al. (2005). Influence of psychiatric comorbidity on recovery and recurrence in generalized anxiety disorder, social phobia, and panic disorder: A 12-year prospective study. *American Journal of Psychiatry*, 162(6), 1179–1187.
- Bruskin, J. (1973). What are Americans afraid of? *The Bruskin report: A Market Research Newsletter*, 53.

- Bryant, B., & Trower, P. E. (1914). Social difficulty in a student sample. *British Journal of Educational Psychology*, 44, 13-21.
- Buss, D. M. (1995). Psychological sex differences: Origins through sexual selection. *American Psychologist*, 50, 164-168.
- Buss, A. H. (1980). *Self-consciousness and social anxiety*. San Francisco: Freeman.
- Cameron, O. G., & Hill, E. M. (1989). Women and anxiety. *Psychiatric Clinics of North America*, 12(1), 175–186.
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Weintraub, J. K. (1989). Assessing coping strategies: A theoretically based approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56, 267–283.
- Chodorow, N. (1978). *The reproduction of mothering: Psychoanalysis and the sociology of gender*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Crowne, D. P., & Marlowe, D. (1964). *The approval motive: Studies in evaluative dependence*. New York: Wiley.
- Colarossi, L. G., & Eccles, J. S. (2000). A prospective study of adolescents' peer support: Gender differences and the influence of parental relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 29, 661–678.
- Davey, G. C. L., & Matchett, G. (1994). Unconditioned stimulus rehearsal and the retention and enhancement of differential “fear” conditioning: Effects of trait and state anxiety. *Journal of Abnormal Psychology*, 103, 708–718.
- Duval, S., & Wicklund, R. A. (1972). *A theory of objective self-awareness*. New York: Academic Press.
- Eagly, A. H. (1987). *Sex differences in social behavior: A social-role interpretation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Eagly, A. H. (1995). The science and politics of comparing men and women. *American Psychologist*, 50, 145-158.

- Eagly, A. H., & Wood, W. (1991). Explaining sex differences in social behavior: A meta-analytic perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 306-315.
- Eccles, J., & Wigfield, A., Harold, R. D., & Blumenfeld, P. (1993). Age and gender differences in children's self- and task perceptions during elementary school. *Child Development*, 64, 830-847.
- Erdem, M. ve Taşçı, N., (2003). Tüberküloz Hastalarında Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 51(2), 171-176.
- Erözkan, A. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Reddedilme Duyarlıkları İle Sosyal Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 225-240.
- Erözkan, A. (2011). Sosyal Kaygının Kaygı Duyarlılığı, Benlik Saygısı ve Kişilerarası Duyarlılık Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 10 (1), 338-347.
- Evrin, Sevim, (1972), *Şahsiyet Alanında Psikososyolojik Bir Kavram Olarak Rol Sorununa Giriş*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Eysenck, H. J. (1992). Four ways five factors are *not* basic. *Personality and Individual Differences*, 13, 667-673.
- Feingold, A. (1994). Gender differences in personality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 116, 429-456.
- Fenigstein, A. (1979). Self-consciousness, self-attention, and social interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 75-86.
- Fenigstein, A., Scheier, M. F., & Buss, A. H. (1975). Public and private self-consciousness: Assessment and theory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 43, 522-527.
- Feingold, A. (1992d). Sex differences in variability in intellectual abilities: A new look at an old controversy. *Review of Educational Research*, 62, 61-84.

- Gadzella, B. M., & Williamson, J. D. (1984). Differences between men and women on selected Tennessee Self-Concept Scales. *Psychological Reports, 55*, 939–942.
- Geary, D. C. (1999). Evolution and developmental sex differences. *Current Directions in Psychological Science, 8*, 115-120.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Glass, G. V., McGaw, B., & Smith, M. L. (1981). *Meta-analysis in social research*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Goffman, E. *The presentation of self in everyday life*. New York: Doubleday, 1959.
- Gove, W. R., Ortega, S. T., & Style, C. B. (1989). The maturational and role perspectives on aging and self through the adult years: An empirical evaluation. *American Journal of Sociology, 94*, 1117–1145.
- Hankin, B. L. (2008). Rumination and depression in adolescence: investigating symptom specificity in a multiwave prospective study. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 37*, 701–713.
- Heatherton, T. F. (2001). Body image and gender. In N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds.), *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences, 2*, 1282–1285. Oxford, UK: Elsevier.
- Helson, R., & Wink, P. (1992). Personality change in women from the early 40s to the early 50s. *Psychology and Aging, 7*, 46–55.
- Himle, J. A., McPhee, K., Cameron, O. G., & Curtis, G. C. (1989). Simple phobia: Evidence for heterogeneity. *Psychiatry Research, 28*(1), 25–30.
- Hogan, R., & Cheek, J. (1982). Identity, authenticity, and maturity, In T. R. Sarbin & K. E. Scheibe (Eds.), *Studies in social identity*. New York: Praeger.

- Hollifield, M., Katon, W., Skipper, B., Chapman, T., Ballenger, J. C., & Mannuzza, S., et al. (1997). Panic disorder and quality of life: Variables predictive of functional impairment. *American Journal of Psychiatry*, *154*(6), 766–772.
- Hunter, J. E., & Schmidt, F. L. (1990). *Methods of meta-analysis*. Newbury Park, CA: Sage.
- Hyde, J. S., & Linn, M. C. (Eds.). (1986). *The psychology of gender: Advances through meta-analysis*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Hyde, J. S., Fennema, E., & Lamon, J. (1990). Gender differences in mathematics performance: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, *107*, 139–155.
- Jacobs, J. E., Lanza, S., Osgood, D. W., Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Changes in children's self-competence and values: Gender and domain differences across grades one through twelve. *Child Development*, *73*, 509–527.
- Jaquish, G. A., & Ripple, R. E. (1981). Cognitive creative abilities and self-esteem across the adult life-span. *Human Development*, *24*, 110–119.
- Jones, E. E., & Goethals, G. R. (1972). *Order effects in impression formation: Attribution context and the nature of the entity*. Morristown, N.J.: General Learning Press.
- Jones, E. E., & Pittman, T. S. (1982). Toward a general theory of strategic self-presentation. In J. Suls (Ed.), *Psychological perspectives on the self*. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.
- Jones, E. E., & Wortman, C. (1973). *Ingratiation: An attributional analysis*. Morristown, N.J.: General Learning Press.
- Karno, M., & Golding, J. M. (1991). Obsessive compulsive disorder. In L. N. Robins & D. A. Regier (Eds.), *Psychiatric disorders in America*, 204–219. New York: Free Press.

- Katz, J., Joiner Jr., T. E., & Kwon, P. (2002). Membership in a devalued social group and emotional well-being: Developing a model of personal self-esteem, collective self-esteem, and group socialization. *Sex Roles, 47*, 419–431.
- Kessler, R. C., Sonnega, A., Bromet, E., Hughes, M., & Nelson, C. B. (1995). Posttraumatic stress disorder in the National Comorbidity Survey. *Archives of General Psychiatry, 52*(12), 1048–1060.
- Kling, K. C., Hyde, J. S., Showers, C. J., & Buswell, B. N. (1999). Gender differences in self-esteem: A meta-analysis. *Psychological Bulletin, 125*, 470–500.
- Kocovski, N. L., & Endler, N.S. (2000). Social anxiety, self-regulation, and fear of negative evaluation. *European Journal of Personality, 14*, 347-358.
- Kurtyılmaz, Y., Can, G., & Ceyhan, A., (2017). Üniversite Öğrencilerinin İlişkisel Saldırganlık ile Benlik Saygısı, Sosyal Bağlılık ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 7*(47), 33-52.
- Küçük, P. (2016). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygı Düzeyi İle Benlik Saygısı Düzeyi İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lall, R., Jain, V. K., & Johnson, W. B. (1996). Contemporary norms for the Coopersmith Self-Esteem Inventory Adult Form. *Perceptual and Motor Skills, 82*, 1136–1138.
- Leary, M. R., & Downs, D. L. (1995). Interpersonal functions of the self-esteem motive: The self-esteem system as a sociometer. In M. H. Kernis (Ed.), *Efficacy, agency, and self-esteem*, 123–144, New York: Plenum Press.
- Lesse, S. (1970). *Anxiety: Its components, development, and treatment*. New York: Game & Stratum.

- Líndal, E., & Stefánsson, J. G. (1993). The lifetime prevalence of anxiety disorders in Iceland as estimated by the US National Institute of Mental Health Diagnostic Interview Schedule. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 88(1), 29–34.
- Luhtanen, R., & Crocker, J. (1992). A collective self-esteem scale: Self-evaluation of one's social identity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18, 302–318.
- Lundgren, D. C., & Rudawsky, D. J. (1998). Female and male college students' responses to negative feedback from parents and peers. *Sex Roles*, 39, 409–429.
- Major, B., Barr, L., Zubek, J., & Babey, S. H. (1999). Gender and self-esteem: A meta-analysis. In W. B. Swann Jr., J. H. Langlois, & L. A. Gilbert (Eds.), *Sexism and stereotypes in modern society: The gender science of Janet Taylor Spence*, 223–253. Washington, DC: American Psychological Association.
- Martinson, W. D., & Zerface, J. P. (1970). Comparison of individual counseling and a social program with non-daters. *Journal of Counseling Psychology*, 17, 36-40.
- McClure, E. B. (2000). A meta-analytic review of sex differences in facial expression processing and their development in infants, children, and adolescents. *Psychological Bulletin*, 126, 424-453.
- Mullen, B. (1989). *Advanced BASIC meta-analysis*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Nolen-Hoeksema, S. (2001). Gender differences in depression. *Current Directions in Psychological Science*, 10, 173–176.
- Nolen-Hoeksema, S., Larson, J., & Grayson, C. (1999). Explaining the gender difference in depressive symptoms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 1061–1072.
- Ottekin, N. (2009). *Ailelerden Ayır Olarak Öğrenim Görmekte Olan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi I*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Palancı, P. ve Özbay, Y. (2003). *Üniversite öğrencilerinde sosyal ansiyetenin kontrol algısı sosyal yeterlik incinebilirlik ve başa çıkma davranışları ile yordanabilirliği*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 58.
- Pigott, T. A. (1999). Gender differences in the epidemiology and treatment of anxiety disorders. *Journal of Clinical Psychiatry*, 60(18), 4–15.
- Pipher, M. (1994). *Reviving Ophelia: Saving the selves of adolescent girls*. New York: Ballantine Books.
- Pomerantz, E. M., Altermatt, E. R., & Saxon, J. L. (2002). Making the grade but feeling distressed: Gender differences in academic performance and internal distress. *Journal of Educational Psychology*, 94, 396 – 404.
- Roberts, R. E., & Bengtson, V. L. (1996). Affective ties to parents in early adulthood and self-esteem across 20 years. *Social Psychology Quarterly*, 59, 96–106.
- Rosenthal, R. (1991). *Meta-analytic procedures for social research*. Newbury Park, CA: Sage.
- Schlenker, B. R. (1980). *Impression management: The self-concept, social identity, and interpersonal relations*. Monterey, California: Brooks/Cole.
- Sheikh, J. I., Leskin, G. A., & Klein, D. F. (2002). Gender differences in panic disorder: Findings from the National Comorbidity survey. *American Journal of Psychiatry*, 159(1), 55–58.
- Shields, S. A. (1975). Functionalism, Darwinism, and the psychology of women. *American Psychologist*, 30, 739-754.
- Sondhaus, E. L., Kurtz, R. M., & Strube, M. J. (2001). Body attitude, gender, and self-concept: A 30-year perspective. *The Journal of Psychology*, 135, 413–429.

- Sönmez, H. (2017). *Çalışma Yaşamındaki İş Stresinin Depresyon ve Benlik Saygısı ile İlişkisi: Okulöncesi, İlkokul, Ortaokul ve Lise Öğretmenleri Üzerine Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Stetsenko, A., Little, T. D., Gordeeva, T., Grasshof, M., & Oettingen, G. (2000). Gender effects in children's beliefs about school performance: A cross-cultural study. *Child Development, 71*, 517–527.
- Stringer, S. J., Reynolds, G. P., & Simpson, F. M. (2003). Collaboration between Classroom teachers and a school counselor through literature circles: Building self-esteem. *Journal of Instructional Psychology, 30*, 69–76.
- Sübaşı, G. (2007). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Eğitim ve Bilim, 32*(144), 1-15.
- Swim, J. K., Hyers, L. L., Cohen, L. L., & Ferguson, M. J. (2001). Everyday sexism: Evidence for its incidence, nature, and psychological impact from three daily diary studies. *Journal of Social Issues, 57*, 31–53.
- Tan, Mine, (1979), *Kadın: Ekonomik Yaşamı ve Eğitimi*, Ankara: Türkiye İş Bankası.
- Telch, M. J., Lucas, J. A., & Nelson, P. (1989). Nonclinical panic in college students: An investigation of prevalence and symptomatology. *Journal of Abnormal Psychology, 98*(3), 300–306.
- Temizel, S., (2014). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygıyı Yordayan Ailesel Ve Bilişsel Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Thoits, P. A. (1987). Gender and marital status differences in control and distress: Common stress versus unique stress explanations. *Journal of Health and Social Behavior, 28*, 7–22.

- Tiggemann, M., & Rothblum, E. D. (1997). Gender differences in internal beliefs about weight and negative attitudes towards self and others. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 581–593.
- Turgeon, L., Marchand, A., & Dupuis, G. (1998). Clinical features in panic disorder with agoraphobia: A comparison of men and women. *Journal of Anxiety Disorders*, 12(6), 539–553.
- Türe, H. (2009). *Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sosyal Kaygı Düzeyini Etkileyen Faktörler*. Uzmanlık Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Manisa.
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2001). Age and birth cohort differences in self-esteem: A cross-temporal meta-analysis. *Personality and Social Psychology Review*, 5, 321–344.
- Ümme, D., (2007). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygının Cinsiyet Rollerini Ve Aile Ortamı Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Üstündağ, H., Demir, N., Zengin, N. ve Gül, A., (2007). Stomalı Hastalarda Beden İmajı ve Benlik Saygısı. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Science*, 27, 522-527.
- Watson, D., & Friend, R. (1969). Measurement of social-evaluative anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33, 448-457.
- Weiss, E. M., Kemmler, G., Deisenhammer, E. A., Fleischhacker, W. W., & Delazer, M. (2003). Sex differences in cognitive functions. *Personality and Individual Differences*, 35, 863–875.
- Wood, W., Rhodes, N., & Whelan, M. (1989). Sex differences in positive well-being: A consideration of emotional style and marital status. *Psychological Bulletin*, 106, 249–264.

Yıldırım, S. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Etkisi* . Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yonkers, K. A., Zlotnick, C., Allsworth, J., Warshaw, M., Shea, T., & Keller, M. B. (1998). Is the course of panic disorder the same in women and men? *American Journal of Psychiatry*, 155(5), 596–602.

Zimbardo, P. G. (1977). *Shyness: What it is and what to do about it*. New York: Jove.

Zuckerman, D. M. (1985). Confidence and aspirations: Self-esteem and self-concepts as predictors of students' life goals. *Journal of Personality*, 53, 543-560.

EKLER

EK-1

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Adı Soyadı:

Tarih:

Sayın katılımcı;

Bu çalışma Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi olan Zeynep ÇELİKASLAN METE tarafından, Yrd. Doç. Dr. Mert AKCANBAŞ danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Bu çalışmada cinsiyet farklılıklarının benlik saygısı ve sosyal kaygı üzerine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla hazırlanan ve eklerde bulunan ölçekleri doldurmanız istenmektedir. Bu soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Lütfen her sayfa başında yazan yönergeleri dikkatlice okuyarak, size en uygun gelen yanıtı vermeye çalışınız ve mümkün olduğunca boş soru bırakmayınız. Bu çalışma için vereceğiniz yanıtlar başka bir amaçla kullanılmayacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Yanıtlar tüm katılımcılar çerçevesinde değerlendirileceğinden sizden herhangi bir kimlik bilgisi istenmemektedir. İçtenlikle vereceğiniz yanıtlar bu çalışmaya en uygun katkıyı sağlayacaktır.

Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır ancak, katılım sırasında sorulan veya herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda vazgeçme hakkınız bulunmaktadır. Böyle bir durumda anketi uygulayan kişiye, anketi tamamlamadığınızı söylemeniz yeterli olacaktır. Çalışmadan vazgeçmeniz, sizin ve bizim açımızdan hiçbir olumsuz sonuç yaratmayacaktır.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Zeynep ÇELİKASLAN METE (e-posta: zeynepcelikaslan@gmail.com) ile iletişim kurabilirsiniz. Çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz.).

Demografik Form

Sayın katılımcı;

Bu araştırma, cinsiyet farklılıklarının sosyal kaygı ve benlik saygısı üzerine etkilerini incelemektedir. Soru formlarında isim belirtilmeyecektir ve cevaplarınız araştırmacı tarafından gizli tutulacaktır. Lütfen size en uygun seçeneğin yanına (X) işareti koyunuz ve hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Katılımınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz nedir?

- Kadın
- Erkek

2. Kaç yaşındasınız ?

18-30 30-
45 45-60

3. Medeni durumunuz ?

- Evli
- Bekar

4. Eğitim durumunuz ?

- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Üniversite
- Yüksek Lisans

5. Çalışıyor musunuz?

- Evet
- Hayır

6. Kaç kardeşiniz?

- Tek çocuk
- İki kardeş
- Üç kardeş
- Dört kardeş ve üstü

7. Evde çekirdek aile dışında yaşayan başka bireyler var mı?

- Evet

i. Varsa kimler?:

- Hayır

8. Kronik hastalığınız var mı?

Evet

i. Evetse belirtiniz:

Hayır

9. Psikiyatrik hastalığınız var mı?

Evet

i. Evetse belirtiniz:

Hayır

10. Ailenizin ortalama geliri:

1000 TL ve altı

1000 – 1500 TL

1500 – 2000 TL

2000 – 2500 TL

3000 ve üzeri

Liebowitz Sosyal Kaygı Belirtileri Ölçeği

KAYGI kısmında durumlarda duyduğunuz kaygının Şiddetine göre, 1 ile 4 arasında puan verin. KAÇINMA kısmında aynı durumlar tekrar sıralanmıŐtır. Bu defa bu durumlardan kaçınıyorsanız, kaçınmanın Şiddetine göre yine 1 ile 4 arasında puan verin.

1. Önceden hazırlanmaksızın bir toplantıda kalkıp konuşmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

2. Seyirci önünde hareket, gösteri ya da konuşma yapmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

3. Dikkatleri üzerinde toplamak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

4. Romantik veya cinsel bir ilişki kurmak amacıyla birisiyle tanışmaya çalışmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

5. Bir gruba önceden hazırlanmış sözlü bilgi sunmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

6. Başkaları içerdeyken bir odaya girmek

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

7. Kendisinden daha yetkili biriyle konuşmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede

4 Şiddetli

8. Satın aldığı bir malı ödediği parayı geri almak üzere mağazaya iade etmek

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

9. Çok iyi tanımadığı birisine fikir ayrılığı veya hoşnutsuzluğun ifade edilmesi

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

10. Gözlendiği sırada çalışmak

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

11. Çok iyi tanımadığı bir kişiyle yüz yüze Konuşmak

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

12. Bir eğlenceye gitmek

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

13. Çok iyi tanımadığı birisinin gözlerinin içine doğrudan bakmak

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

14. Yetenek, beceri ya da bilginin sınanması

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

15. Gözlendiği sırada yazı yazmak

1 Yok ya da çok hafif

2 Hafif

3 Orta derecede

4 Şiddetli

16. Çok iyi tanımadığı bir kişiyle telefonla Konuşmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

17. Umumi yerlerde yemek yemek

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

18. Evde misafir ağırlamak 18. Evde misafir ağırlamak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

19. Küçük bir grup faaliyetine katılmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

20. Umumi yerlerde bir şeyler içmek 20. Umumi yerlerde bir şeyler içmek

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

21. Umumi telefonları kullanmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

22. Yabancılarla konuşmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

23. Satış elemanının yoğun baskısına karşı koymak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede

4 Şiddetli

24. Umumi tuvalette idrar yapmak

- 1 Yok ya da çok hafif
- 2 Hafif
- 3 Orta derecede
- 4 Şiddetli

Kaçınma Puan

1. Önceden hazırlanmaksızın bir toplantıda kalkıp konuşmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçırım
- 3 Çoğunlukla kaçırım
- 4 Her zaman kaçırım

2. Seyirci önünde hareket, gösteri ya da konuşma yapmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçırım
- 3 Çoğunlukla kaçırım
- 4 Her zaman kaçırım

3. Dikkatleri üzerinde toplamak 3. Dikkatleri üzerinde toplamak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçırım
- 3 Çoğunlukla kaçırım
- 4 Her zaman kaçırım

4. Romantik veya cinsel bir ilişki kurmak amacıyla birisiyle tanışmaya çalışmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçırım
- 3 Çoğunlukla kaçırım
- 4 Her zaman kaçırım

5. Bir gruba önceden hazırlanmış sözlü bilgi Sunmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçırım
- 3 Çoğunlukla kaçırım
- 4 Her zaman kaçırım

6. Başkaları içerdeyken bir odaya girmek

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçırım
- 3 Çoğunlukla kaçırım
- 4 Her zaman kaçırım

7. Kendisinden daha yetkili biriyle konuşmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender

- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

8. Satın aldığı bir malı ödediği parayı geri almak üzere mağazaya iade etmek

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

9. Çok iyi tanımadığı birisine fikir ayrılığı veya hoşnutsuzluğun ifade edilmesi

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

10. Gözlendiği sırada çalışmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

11. Çok iyi tanımadığı bir kişiyle yüz yüze Konuşmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

12. Bir eğlenceye gitmek

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

13. Çok iyi tanımadığı birisinin gözlerinin içine doğrudan bakmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

14. Yetenek, beceri ya da bilginin sınanması

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

15. Gözlendiği sırada yazı yazmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender

- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

16. Çok iyi tanımadığı bir kişiyle telefonla Konuşmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

17. Umumi yerlerde yemek yemek

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

18. Evde misafir ağırlamak 18. Evde misafir ağırlamak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

19. Küçük bir grup faaliyetine katılmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

20. Umumi yerlerde bir şeyler içmek

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

21. Umumi telefonları kullanmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

22. Yabancılarla konuşmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıyorum
- 3 Çoğunlukla kaçınıyorum
- 4 Her zaman kaçınıyorum

23. Satış elemanının yoğun baskısına karşı koymak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender

- 2 Zaman zaman kaçınıırım
- 3 Çoğunlukla kaçınıırım
- 4 Her zaman kaçınıırım

24. Umumi tuvalette idrar yapmak

- 1 Kaçınma yok ya da çok ender
- 2 Zaman zaman kaçınıırım
- 3 Çoğunlukla kaçınıırım
- 4 Her zaman kaçınıırım

İKİ BOYUTLU BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki boşlukların size en uygun cevap kısmına X işareti koyunuz.

		Hiç Katılmıyorum	Katılm ıyorum	Bira z Katılıyorum	Katıl ıyorum	Tam amen Katılıyorum
	Kendimi değersiz görmeye eğilimliyim.					
	Yaptığım işlerde oldukça yeterliyim.					
	Kendiml e oldukça barışığım.					
	Uğrunda çaba gösterdiğim hemen her işi başarabilirim.					
	Kendi değerimden eminim.					
	Kendiml e ilgili					

	düşünmek kimi zaman hoşuma gitmez.					
	Kendime karşı olumsuz tutum içindeyim.					
	Bazen benim için önemli olan şeyleri başarmakta zorlanırım.					
	Kendimden gayet memnunum.					
0	Zorluklarla başa çıkmada bazen yetersiz kalırım.					
1	Kendi kişisel değerimden asla şüphe duymam.					
2	Birçok konuda oldukça başarılıyım					
	Hedeflerimi					

3	gerçekleştirmede bazen başarısız olurum.					
4	Çok yetenekliyim					
5	Kendime yeterince saygım yoktur.					
6	Keşke yaptığım işlerde daha becerikli olsam.					

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2017/345

25/01/2018

Yrd.Doç.Dr. Mert AKÇANBAŞ
(Zeynep ÇELİKASLAN METE)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 22/01/2018 tarihinde yapılan 01 No.lu toplantısında “Cinsiyet Farklılıklarının Sosyal Kaygı ve Benlik Saygısı Üzerine Etkisi” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

CV

Zeynep ÇELİKASLAN
METE

P: +905077541612
Mail:
zeynepcelikaslan@gmail.
com

Birth Date: 30.01.1993
Marital Status: Married
Language: English
Nationality: T.C.
Driving Licence: B

EDUCATION

University Fatih University – Psychology (English)(2011 – 2016)
Master Üsküdar University Clinical Psychology (2016- ..)

INTERNSHIP AND EDUCATION EXPERIENCE

2012-2012 Fatih University – Health Symposium
2013-2013 Post Traumatic Stress Disorder (Certificate Of Training)
2014-2014 Marylhurst University PIA English Education (USA)
2015-2015 Gaziantep Şhitkamil Hospital (Internship)
2015-2015 Bahçelievler Yedi Damla Rehabilitation Center (Internship)
2014-2015 Fatih University Psychology Club (Board Of Management)-Social Responsibility Unit
2014-2016 Fatih University ‘Toplumsal Duyarlılık Merkezi’ - Volunteer
2016-2017 Emel Stroup Cognitive Behavioral Therapy Workshops (Certificate Of Training)

PROJECT EXPERIENCE

2013-2014 Bahçelievler Atatürk Reformatory – Project Manager
2013-2014 Bahçelievler Şeyh Zayed Reformatory – Volunteer
2013-2016 İyilik Bayramı – Project Manager
2013-2016 TDM Şenliği – Project Manager

COMPUTER SKILLS

Microsoft Office Intermediate
SPSS Intermediate

LANGUAGE

English

Advanced

